

ΤΕΙ ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΣΥΝ/ΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ & ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ

Κοινωνική Πολιτική Στην Εκπαίδευση

Επόπτης Καθηγητής
ΧΡ. ΤΣΟΥΡΑΜΑΝΗΣ

Φοιτήτριες

ΓΚΟΤΣΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ ΑΜ :8258

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ ΑΜ:8264

Στον καθηγητή μας
κ. Χρήστο Τσουραμάνη
για την πολύτιμη βοήθεια του

Στις οικογένειες μας
Με ιδιαίτερη αγάπη για την
στήριξη και την φροντίδα τους

Στους συμφοιτητές μας
Εις ανάμνηση των φοιτητικών
μας χρόνων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....σελ 4

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Κοινωνική Πολιτική-Ορισμός και Ανάλυση Αυτού

- 1.1 Κοινωνική πολιτική.....σελ.5
- 1.2 Η κοινωνική πολιτική στα πλαίσια της Μαρξιστικής θεωρίαςσελ.9
- 1.3 Επισκόπηση της κοινωνικής πολιτικήςσελ.11

- 1.4 Ιστορική Αναδρομή
 - 1.4.1 Τα γενέθλια της κοινωνικής πολιτικήςσελ.12

- 1.5 Φορείς Κοινωνικής Πολιτικής
 - 1.5.1 Το κράτοςσελ.14
 - 1.5.2 Οι επαγγελματικές οργανώσεις των επιχειρήσεων και των μισθωτώνσελ.15
 - 1.5.3 Οι συνεταιρισμοίσελ.15
 - 1.5.4 Οι επιχειρήσειςσελ.16

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Διακρίσεις Στην Κοινωνική Πολιτική

- 2.1 Κοινωνική ασφάλεια – Κοινωνική ασφάλιση και ασφαλιστικόσελ.18
 - 2.1.1 Κοινωνική ασφάλιση και συνταξιοδοτικόσελ. 20
 - 2.1.2 Όριο ηλικίας συνταξιοδότησηςσελ.21
 - 2.1.3 Διαφορές κοινωνικής ασφάλειας –ασφάλισηςσελ.22

- 2.2 Κοινωνική Απασχόληση – Ανεργία
 - 2.2.1 Κοινωνική απασχόληση.....σελ.24
 - 2.2.2 Ανεργίασελ.26

2.3	Κοινωνική Πρόνοια – Υγεια	
2.3.1	Κοινωνική πρόνοια	σελ.29
2.3.2	Υγεια	σελ.31
2.4	Εκπαίδευση.....	σελ.34

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Εκπαιδευτική Πολιτική Στην Ελλάδα

3.1	Ιστορική αναδρομή της εκπαίδευσης	σελ.36
3.2	Διοίκηση , λειτουργία και θεσμική οργάνωση της εκπαίδευσης στην Ελλάδα	σελ. 40
3.3	Κατάρτιση , εξειδίκευση , συνεχιζόμενη εκπαίδευση και δια βίου εκπαίδευση	σελ.42
3.4	Εκπαίδευση και απασχόληση: η διαφορούμενη σχέση..	σελ.44
3.5	Τα ευρωπαϊκά προγράμματα	σελ.45
3.5.1	Πρόγραμμα " ΣΩΚΡΑΤΗΣ "	σελ.48
3.5.1.1	Ο πρώτος τομέας στη τριτοβάθμια εκπαίδευση (ERASMUS).....	σελ. 50
3.5.1.2	Δεύτερος τομέας στη σχολική εκπαίδευση (COMENIUS)	σελ.52
3.5.2	Πρόγραμμα " ΛΕΟΝΑΡΔΟ ΔΑ ΒΙΝΤΣΙ ".....	σελ. 55
3.5.3	Πρόγραμμα " ΤΕΜΠΟΥΣ ΙΙ ".....	σελ. 58

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	σελ.61
-----------------	--------

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	σελ.63
-------------------	--------

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εργασία αυτή με τίτλο " Κοινωνική Πολιτική στην Εκπαίδευση " πραγματοποιήθηκε πριν τη λήψη του πτυχίου μας και είναι προϊόν βιβλιογραφικής έρευνας καθώς και πηγών του internet .

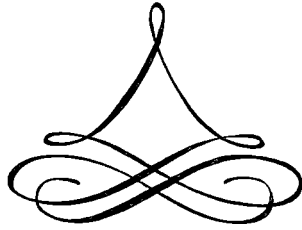
Χωρίζεται σε τέσσερα μέρη τα οποία αναλύονται σε επίπεδο θεωρίας. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται καταρχάς αναφορά γενικότερα στη κοινωνική πολιτική. Γίνεται μια προσέγγιση στο εννοιολογικό περιεχόμενο της, στους φορείς κοινωνικής πολιτικής , στα γενεσιουργά αίτια της καθώς και στην διαχρονική εξέλιξη της .

Στο δεύτερο κεφάλαιο προχωρούμε σε μια ανάλυση των τομέων που διακρίνεται η κοινωνική πολιτική (κοινωνική ασφάλιση, απασχόληση – ανεργία, υγεία – πρόνοια και εκπαίδευση). Αναλύουμε και δίνουμε βαρύτητα στα βασικότερα σημεία του κάθε τομέα .

Στο τρίτο κεφάλαιο προχωρούμε σε μια βαθύτερη ανάλυση του εκπαιδευτικού φαινομένου που άλλωστε είναι και το κύριο θέμα της εργασίας μας. Γίνεται αναφορά στην εκπαιδευτική πολιτική που ακολουθείται στην Ελλάδα , σε έννοιες όπως εκπαίδευση, απασχόληση, δια βίου εκπαίδευση καθώς και στα ευρωπαϊκά προγράμματα .

Τέλος στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται μια σύνοψη των όσων αναφέραμε στα παραπάνω κεφάλαια, εκμαιεύουμε κάποια συμπεράσματα και προβάλλουμε κάποιους προβληματισμούς γύρω από αυτά τα θέματα .

Πιστεύουμε ότι αυτή η εργασία φωτίζει κάποιες πτυχές του ως τώρα όχι τόσο διαδεδομένου όρου "Κοινωνική Πολιτική" αλλά συγχρόνως και της "Εκπαίδευσης" που είναι αντικείμενα άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους. Επίσης βοηθά τον μελετητή να κατανοήσει κάποιες αθέατες πλευρές των αντικειμένων αυτών και να προβληματιστεί .

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΥΤΟΥ

1.1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ο προσδιορισμός του περιεχομένου και των στόχων της κοινωνικής πολιτικής εξαρτώνται από τη σκοπιά με την οποία προσεγγίζεται η επιστήμη αυτή. Ειδικότερα, οι προσεγγίσεις της εννοιολογικής οριοθέτησης της κοινωνικής πολιτικής γίνονται από άποψη οικονομική, νομική, κοινωνικής ασφάλισης, κοινωνικής ασφάλειας και εφαρμοσμένης κοινωνιολογίας. Όλοι σχεδόν οι μελετητές και ερευνητές της κοινωνικής πολιτικής αποδέχονται τέσσερα χαρακτηριστικά στοιχεία προσπαθώντας να αποδώσουν τον ορισμό της:

- ❖ Κύριος φορέας της κοινωνικής πολιτικής είναι το κράτος ή ο ευρύτερος δημόσιος τομέας
- ❖ Η ύπαρξη κοινωνικών αναγκών σε άτομα ή κοινωνικές ομάδες.
- ❖ Η επιδίωξη της κοινωνικής ισορροπίας και
- ❖ Η επιδίωξη της βελτίωσης του επιπέδου της κοινωνικής ανάπτυξης.¹

Η κοινωνική πολιτική ασχολείται με τη μελέτη των μέτρων, των κανόνων και των διατάξεων και όχι με τη διερεύνηση και την ανάλυση της ουσίας των κοινωνικών προβλημάτων που αυτά

δημιούργησαν τις ανάγκες για λήψη ανάλογων μέτρων και τη θέσπιση σχετικών διατάξεων.

Κατά μια σύνθετη αναλυτική προσέγγιση, η κοινωνική πολιτική είναι η επιστήμη, η οποία έχει ως αντικείμενο ερευνάς το σύστημα κοινωνικής προστασίας προς τις ασθενέστερες κοινωνικές τάξεις με σκοπό την κοινωνική ανάπτυξη. Όταν λέμε κοινωνική πολιτική εννοούμε ένα σύνολο ενεργειών (πράξεων, μέτρων, θεσμών) του κοινωνικού συνόλου με τη μορφή είτε κρατικής πρωτοβουλίας (κυρίως) είτε ιδιωτικής που αποσκοπούν στην πρόληψη, αποτροπή και επανόρθωση των υλικών και ηθικών δεινών, τα οποία προβάλλουν τα μέλη του κοινωνικού συνόλου.

Το πεδίο της κοινωνικής πολιτικής εντοπίζεται στην εργατική πολιτική, στην εκπαιδευτική πολιτική, στην πολιτική κατοικίας και περιβάλλοντος και τέλος στην πολιτική της κοινωνικής προστασίας (κοινωνική ασφάλιση-κοινωνική πρόνοια-δημόσια υγεία.)

Το αντικείμενο της κοινωνικής πολιτικής είναι οι ανθρώπινες ανάγκες, τα κοινωνικά προβλήματα, οι κοινωνικές υπηρεσίες για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων και αναγκών, η βελτίωση γενικά των συνθηκών ζωής του ανθρώπου με την εξασφάλιση ενός ελάχιστου εισοδήματος αξιοπρεπούς διαβίωσης και τέλος η άριστη επιλογή από όλους τους δυνατούς κοινωνικό-οικονομικούς συνδυασμούς.

Στη συνέχεια μετά από μια πρόχειρη προσέγγιση του εννοιολογικού προσδιορισμού της κοινωνικής πολιτικής θα παραθέσουμε έναν πιο ολοκληρωμένο ορισμό της.²

“ **ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ** ” είναι η επιστήμη η οποία έχει ως αντικείμενο ερευνάς το σύστημα κοινωνικής προστασίας προς τις ασθενέστερες κοινωνικές τάξεις με σκοπό την κοινωνική ανάπτυξη.

Από τον ορισμό προκύπτει, ότι:

- ❖ Η Κοινωνική Πολιτική είναι επιστήμη' ανάγει δηλαδή σε ενιαίο σύνολο, θεωρητικό και συστηματικό, τα αποκτήματα της γνώσεως από την ερευνά της περί του συστήματος κοινωνικής προστασίας που συντελεί στην κοινωνική ανάπτυξη. Βεβαίως η κοινωνική πολιτική δεν είναι μόνο καθαρή θεωρία αλλά και πρακτική. Ως πρακτική υπηρετεί και πάλι τον ίδιο σκοπό, την κοινωνική ανάπτυξη, με τα μέσα κοινωνικής προστασίας που παρέχει στις ασθενέστερες κοινωνικές τάξεις.

- ❖ Έχει ως αντικείμενο ερευνάς το σύστημα κοινωνικής προστασίας προς τις ασθενέστερες κοινωνικές τάξεις. Το σύστημα της κοινωνικής προστασίας που υποδεικνύει ως επιστήμη και παρέχει ως πρακτική, συντίθεται από πλέγμα κοινωνικοπολιτικών θεσμών και μέτρων. Οι θεσμοί και τα μέτρα της κοινωνικής πολιτικής, καρπός πνευματικής προσπάθειας για την αντιμετώπιση των μορφών του ανθρώπινου υποβιβασμού, δεν είναι ευκαιριακά, αλλά συνδυάζονται συστηματικά για να υποβοηθήσουν την κοινωνική ανάπτυξη, που είναι ο απώτερος σκοπός αυτής.
- ❖ Τα υποκείμενα της κοινωνικής προστασίας είναι οι ασθενέστερες κοινωνικές τάξεις. Το στοιχείο της υστερήσεως των τάξεων αυτών έναντι των ισχυρότερων δεν είναι μόνο « οικονομικό », που προκύπτει από την άνιση κατανομή του εθνικού εισοδήματος, αλλά και « κοινωνικό » που πηγάζει από την υποδεέστερη κοινωνική θέση των μελών τους από τη θεώρηση δηλαδή και τη χρησιμοποίηση ως αντικειμενικών ρυθμίσεων υπό των ισχυρότερων για την προαγωγή των ίδιων αυτών σκοπών και συμφερόντων. Το κίνητρο επομένως της κοινωνικοπολιτικής προστασίας δεν είναι μόνο οικονομικό αλλά και ηθικό.
- ❖ Επιπλέον η κοινωνική πολιτική έχει ως σκοπό την κοινωνική ανάπτυξη. Ως κοινωνική ανάπτυξη θεωρούμε το αποτέλεσμα συνεχούς διαδικασίας, κατά την οποία το άτομο με την πληρέστερη συμμετοχή του στα αγαθά και στις αξίες του πολιτισμού, απαλλασσόμενο των καταστάσεων κυριαρχίας και καταναγκασμού, ανελλίσσεται σε προσωπικότητα εντός της κοινωνίας, η δε κοινωνία, εμποτιζόμενη με το πνεύμα της συνεργασίας και της αλληλεγγύης, εξελίσσεται από κοινωνία ατόμων σε κοινωνία ανθρώπων.
- ❖ Λέγοντας, ο,τι η κοινωνική πολιτική έχει ως σκοπό την κοινωνική ανάπτυξη εννοούμε ότι με τους θεσμούς και τα μέτρα της θέτει σε κίνηση τη διαδικασία της κοινωνικής ανάπτυξης, την οποία πρέπει να αξιοποιήσει ο άνθρωπος με τον προσωπικό του αγώνα. Η κοινωνική ανάπτυξη δεν είναι μια χαρισματική κατάσταση, που προκύπτει από μόνη την κοινωνική προστασία. Είναι κοινός τόπος, η αλήθεια, που έχει αναχθεί σε αρχή του « συστήματος της προσωπικότητας », ότι η

ανάπτυξης της προσωπικότητας και η περιφρούρηση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας προϋποθέτουν, πέραν ενός ορίου κοινωνικής προστασίας, την ενεργό συμμετοχή του ανθρώπου στην ευθύνη για τη διαμόρφωση της κοινωνικής του τύχης.³

1.2 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

Η μαρξιστική κοινωνική θεωρία και πολιτική δεν ασχολείται άμεσα με την μορφή και την έκταση των κοινωνικών υπηρεσιών δεδομένου ότι οι υπηρεσίες αυτές ήταν υποτυπώδεις στην εποχή του Μαρξ. Ο Μαρξ διερεύνησε προσεκτικά την εργοστασιακή νομοθεσία αλλά έδωσε μικρή σημασία στην επέκταση του κρατικού παρεμβατισμού. Το πρόβλημα της φτώχειας και της εξαθλιώσεως των μαζών, που συνδέθηκε με το δόγμα του άκρατου φιλελευθερισμού κυριάρχησε στη σκέψη του, ο οποίος θεώρησε επιτακτική την ανάγκη επιλύσεως του με δραστικά μέτρα.

Οι αντιλήψεις του Μαρξ για την κοινωνική πολιτική μπορούν να συνοψισθούν στα εξής σημεία: η ευημερία των πολιτών πρέπει να αναχθεί σε κοινωνικό κανόνα, ο οποίος θα βασιζεται στις αρχές της αλληλεγγύης και της συνεργασίας. Κοινωνική πολιτική είναι η αναγνώριση από την κοινωνία των ανθρώπινων αναγκών, πράγμα που προϋποθέτει την οργάνωση της παραγωγής των αγαθών, και της διανομής του πλούτου σύμφωνα με τις ανάγκες των ατόμων. Για να συνδεθούν όμως οι μορφές της κοινωνικής πολιτικής με τα διάφορα στάδια της οικονομικής αναπτύξεως και την ιστορική εξέλιξη των κρατών, θα πρέπει να προηγηθεί η εξέταση των βασικών χαρακτηριστικών της μαρξιστικής θεωρίας.

Η κεντρική θέση της μαρξιστικής θεωρίας είναι ότι ο τρόπος οργανώσεως της παραγωγής ασκεί αποφασιστική επίδραση στη δομή και εξέλιξη της κοινωνίας. Λέγοντας οργάνωση παραγωγής, εννοούμε τις παραγωγικές δυνάμεις (Τεχνολογία και συντελεστές παραγωγής) και τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ τους στην παραγωγική διαδικασία. Σε όλες τις αναπτυγμένες κεφαλαιοκρατικές (καπιταλιστικές) χώρες οι σχέσεις αυτές είναι σχέσεις εκμεταλλεύσεως. Μια μικρή μειοψηφία ατόμων που κατέχουν ή ελέγχουν τα παραγωγικά μέσα, εκμεταλλεύεται την πλειοψηφία των ατόμων, που δεν κατέχουν τα μέσα αυτά και είναι καταδικασμένα να εργάζονται πραγματοποιώντας εισόδημα, που μόλις επαρκεί για να καλύψει το ελάχιστο όριο συντηρήσεως.

Γενικότερα στα πλαίσια της μαρξιστικής θεωρίας γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στις συνέπειες της άνισης διανομής του εισοδήματος, που είναι η φτώχεια και ο πλούτος, σε ένα σύστημα παραγωγής που τείνει να εκμεταλλεύεται τους ασθενέστερους. Το σύστημα αυτό είναι γνωστό ως κεφαλαιοκρατικό (καπιταλιστικό), έχει ορισμένα στοιχεία, που επιτρέπουν την αναπαραγωγή και τη διαίωξη της φτώχειας και του πλούτου. Το κεφαλαιοκρατικό σύστημα οργάνωσης της παραγωγής χαρακτηρίζεται από ανταγωνιστικό πνεύμα και καταπίεση μάλλον παρά συνεργασία και αλληλοβοήθεια, πράγμα που οδηγεί εκ των πρότερων σε αποτυχία κάθε προσπάθεια εισαγωγής και εφαρμογής κανόνων κοινωνικής πολιτικής.

Για να αποκτήσει λοιπόν νόημα η κοινωνική πολιτική, θα πρέπει η παραγωγή να διέπεται από κοινωνικά κριτήρια και η διανομή του εισοδήματος να γίνεται σύμφωνα με τις ανθρώπινες ανάγκες. Αυτό προϋποθέτει την αντικατάσταση του μηχανισμού της αγοράς, της ατομικής ιδιοκτησίας και του κέρδους από ένα νέο σύστημα που θα εξασφαλίζει τον κοινωνικό έλεγχο στις συνθήκες εργασίας και διαβιώσεως. Το κεφαλαιοκρατικό σύστημα περιέχει όλα εκείνα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για το μετασχηματισμό του σε σοσιαλιστικό. Η κλιμάκωση των εγγενών αντιθέσεων του καπιταλιστικού συστήματος αφυπνίζει τις μάζες που αρχίζουν να αποκτούν ταξική συνείδηση και οδηγεί τελικά σε κοινωνική επανάσταση. Η επανάσταση αποτελεί τον καταλύτη που μετουσιώνει το κεφαλαιοκρατικό σύστημα σε σοσιαλιστικό – όπως έγινε παλαιότερα με το φεουδαρχικό – θέτοντας έτσι τις βάσεις για μια αταξική κοινωνία, που δεν θα εκμεταλλεύεται τους εργαζόμενους και θα ανάγει την «ανάγκη» σε βασικό προσδιοριστικό παράγοντα της παραγωγής και διανομής.⁴

1.3 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Κατά την ανάλυση του δημοσιονομικού στόχου της δίκαιης διανομής του εισοδήματος οι επιδιώξεις της κοινωνικής πολιτικής είναι κατά βάση τρεις :

- ❖ Εξάλειψη της φτώχειας
- ❖ Μεγιστοποίηση της κοινωνικής ευημερίας και
- ❖ Κοινωνικοοικονομική ισότητα

Ο στόχος της εξάλειψης της φτώχειας έχει περιορισμένη σκοπιά, με την έννοια ότι συγκεντρώνει το βάρος του σε ένα μόνο τμήμα του πληθυσμού του οποίου προσπαθεί να βελτιώσει το επίπεδο διαβιώσεως. Η φτώχεια είναι κοινό γνώρισμα όλων των χωρών. Στις αναπτυσσόμενες χώρες η αιτία της θα πρέπει να αναζητηθεί στον τρόπο διανομής του εισοδήματος και του πλούτου. Στις υποανάπτυκτες χώρες, η αιτία της φτώχειας θα πρέπει να αναζητηθεί στην περιορισμένη δυνατότητα οικονομικής ανάπτυξης.

Ο στόχος της μεγιστοποίησης της ευημερίας είναι ευρύτερος διότι καλύπτει όλα τα μέλη της κοινωνίας και όχι μόνο τα φτωχότερα.

Τέλος ο στόχος της ισότητας είναι πολύ γενικός και αόριστος και αναφέρεται κυρίως στην υλοποίηση των αρχών μιας πολιτικής φιλοσοφίας με πολλές και σοβαρές προεκτάσεις.

Οι τρεις ανώτεροι στόχοι δεν είναι ανταγωνιστικοί αλλά μπορούν να συνδυασθούν με διάφορους τρόπους. Αυτό προκύπτει και από το γεγονός ότι η μεγιστοποίηση της ευημερίας περιλαμβάνει στοιχεία από τους άλλους δυο στόχους. Πάντως και οι τρεις στόχοι στηρίζονται σε έννοιες με ασαφές περιεχόμενο, εφόσον η φτώχεια, η ευημερία και η ισότητα μπορούν να ερμηνευθούν και να μετρηθούν με πολλούς τρόπους.⁵

1.4 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΗ

1.4.1 Τα γενέθλια της Κοινωνικής Πολιτικής

Προς το τέλος της βιομηχανικής επανάστασης, δεύτερο ήμισυ του δέκατου ένατου αιώνα, οι δυσμενείς για το μισθωτό συνέπειες της, των οποίων συνθετική έκφραση υπήρξε η αλλοτρίωση η οποία είναι αντίθετη προς τις ηθικές και πνευματικές αξίες του πολιτισμού, προκάλεσε την επιστημονική σκέψη, η οποία αναζητήσε τα αιτία και τα μέσα για την άρση των συνεπειών αυτών. Με την ανάγωση σε ενιαίο λογικό σύνολο των πορισμάτων της ερευνάς και αναζητήσεως για την πραγματοποίηση του σκοπού αυτού, άρχισε να διαμορφώνεται η κοινωνικοπολιτική σκέψη.

Στην επιστημονική αυτή κίνηση έλαβαν μέρος επιφανείς οικονομολόγοι, νομικοί, πολιτικοί και στελέχη της διοικήσεως, οι οποίοι συνέστησαν, το 1872 στην Πόλιχνη EISENACH της Γερμανίας το «Σύνδεσμο κοινωνικής Πολιτικής» (VEREIN FÜR SOZIALPOLITIK), από τον τίτλο του οποίου πολιτογραφήθηκε η νέα επιστήμη ως «Κοινωνική Πολιτική».

Κατά την εναρκτήρια συνεδρίαση του Συνδέσμου, στις 6-7 Οκτωβρίου, ήταν παρόντες οι G.SCHMOLLER, A.WAGNER, L.BRENTANO, E. NASSE, A.HELD, G.SCHONBERG, G.KNAPP κ.α διαπνεόμενοι από το ηθικό πάθος: Να προκαλέσουν με την πνευματική τους κίνηση, το ενδιαφέρον του κράτους και της δημόσιας γνώμης για το συνεχώς οξυνόμενο κοινωνικό πρόβλημα σε τρόπο, ώστε να υιοθετηθούν νέοι θεσμοί, που αυτοί υπεδείκνυαν, με τους οποίους, βοηθούμενος ο μισθωτός, θα μπορούσε να αναχθεί σε υποκείμενο του οικονομικού και κοινωνικού βίου. Η ίδρυση του Συνδέσμου υπήρξε το γενέθλιο της επιστήμης της κοινωνικής ο πολιτικής. Ο σκοπός του δεν ήταν τόσο ωφελιμιστικός, όσο και κυρίως ανθρωπιστικής υφής, ως τοιούτος δεν υιοθετήθηκε από την κοινωνική πολιτική ο απώτερος σκοπός αυτής.

Τα προβλήματα για τους ιδρυτές του Συνδέσμου κοινωνικής Πολιτικής εστιάζονταν και αναφέρονταν αποκλειστικά στις εργασιακές σχέσεις (χαμηλές αμοιβές, άθλιο περιβάλλον, εξουσιαστική συμπεριφορά του εργοδότη προς το μισθωτό κτλ).

Ο σύνδεσμος αυτός άσκησε μεγάλη πίεση στην τότε κυβέρνηση για λάβει μέτρα κοινωνικοπολιτικής φύσης προς επίλυση των ανάλογων προβλημάτων. Την περίοδο (1883-1889) η κοινωνική πολιτική βρίσκεται το δεύτερο σημείο αναφοράς της, την κοινωνική ασφάλιση. Η κοινωνική προστασία που αποτελεί αντικείμενο ερευνάς της κοινωνικής πολιτικής αναφέρεται μόνο στην τάξη των μισθωτών και αφήνει ακάλυπτο το υπόλοιπο τμήμα του πληθυσμού. Όταν το σχήμα της κοινωνικής προστασίας επεκτάθηκε και στη πεδίο των μη ασφαλισμένων, τότε η νέα αυτή κοινωνική πολιτική ονομάστηκε Κοινωνική Ασφάλεια. Το σύστημα της Κοινωνικής Ασφάλειας εμφανίζεται στην κοινωνική πολιτική των κρατών με το νόμο «SOCIAL SECURITY ACT στις Η.Π.Α, το 1935 και στη Νέα Ζηλανδία με νόμο του 1938, που ίσχυσε από 01/01/1939.

Παρατηρούμε επομένως ότι η Κοινωνική Πολιτική εμφανίζεται είτε με τη μορφή της κρατικής πρωτοβουλίας είτε με την μορφή της ιδιωτικής. Στην πρώτη περίπτωση δεκαετία του '50 στην Αγγλία η Κοινωνική Πολιτική ονομάζεται Κοινωνική Διοίκηση ενώ στην δεύτερη δεκαετία του '70 και του '80 παίρνει τον χαρακτήρα της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω η έννοια της κοινωνικής πολιτικής άρχισε να πρωτοακούγεται στις αρχές του 20 ου αιώνα όπου οι γερμανοί οικονομολόγοι ανέφεραν την κοινωνική οικονομία ως κοινωνική πολιτική και την διέκριναν από την εφαρμοσμένη πολιτική οικονομία, η οποία υποδεικνύει τα καλύτερα πρακτικά μέσα για την αύξηση του πλούτου μιας χώρας.

Σύμφωνα με αυτούς λοιπόν ο κλάδος της εφαρμοσμένης οικονομικής ασκεί κυρίως κριτική πάνω στις επεμβάσεις του κράτους στην κοινωνική οικονομία όπου εκδηλώνονται με διάφορα μέτρα ή με αποχή από την λήψη μέτρων, καθώς επίσης εξετάζει τις συνέπειες των συλλογικών συμβάσεων και ασχολείται με τη μελέτη των ειδικών κοινωνικών φαινομένων. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η εφαρμοσμένη κοινωνιολογία είναι άμεσα συνδεδεμένη με την κοινωνική πολιτική. Στην ουσία όμως η κοινωνική πολιτική είναι προσανατολισμένη κυρίως στο χώρο της εργατικής πολιτικής και των κοινωνικών ασφαλίσεων χωρίς να εισέρχεται σ' αυτή το στοιχείο της κοινωνιολογικής θεώρησης.⁶

1.5 ΦΟΡΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Το εκτεταμένο πλέγμα της κοινωνικής προστασίας που υποδεικνύει η Κοινωνική Πολιτική ως επιστήμη, καθιερώνεται στον οικονομικό και κοινωνικό βίο δια των φορέων της κοινωνικής πολιτικής. Ως φορείς της κοινωνικής πολιτικής νοούνται οργανώσεις ή άτομα, που υιοθετούν τους προτεινόμενους κοινωνικοπολιτικούς θεσμούς και τα μέτρα θέτουν τους αναγκαίους κανόνες για την πραγμάτωση τους. Ακολουθούν, εν συνεχεία, τα εκτελεστικά όργανα της κοινωνικοπολιτικής προστασίας, τα οποία εφαρμόζουν τους κανόνες αυτούς και παρέχουν τα αναγκαία για την υλοποίησή τους μέσα.

Κυριότεροι φορείς της κοινωνικής πολιτικής είναι: Το κράτος, οι επαγγελματικές οργανώσεις των επιχειρηματιών και των μισθωτών, οι συνεταιρισμοί και οι επιχειρήσεις. Στην περίπτωση των επιχειρήσεων φορέας είναι άλλοτε μεν η οργάνωση, άλλοτε δε το άτομο. ο επιχειρηματίας, δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις ανάλογα με την νομική μορφή υπό την οποία ιδρύονται και λειτουργούν διακρίνονται σε εταιρικές και προσωπικές, δηλαδή ατομικές.⁷

1.5.1 Το Κράτος

Το κράτος αποτελεί τον πρώτο και τον κατ' εξοχήν φορέα κοινωνικής πολιτικής. Η κρατική παρέμβαση στο οικονομικό και κοινωνικό πεδίο καθιέρωσε, θεμελίωσε και ανέπτυξε την κοινωνικοπολιτική προστασία στην έκταση της οποίας δεσπόζει σήμερα η κρατική κοινωνική πολιτική, όχι μόνο με το ευρύ πλέγμα της, αλλά και με την χάραξη από αυτή των κατευθυντήριων ιδεών και την παρεχόμενη εγγύηση για την εφαρμογή της όλης προστατευτικής πολιτικής.

Στα πλαίσια της πολιτικής κοινωνίας, σπουδαιότερος φορέας κοινωνικής πολιτικής είναι ο συνταγματικός νομοθέτης, ο οποίος, δια των κατευθυντήριων αρχών που καθιερώνει στο Σύνταγμα για την κοινωνική προστασία δίδει το στίγμα του κοινωνικού προσανατολισμού αυτής.

Οι κατευθυντήριες αυτές κοινωνικοπολιτικές αρχές που θεσπίζει ο συνταγματικός νομοθέτης, πραγματοποιούνται από τον κοινό νομοθέτη με κανόνες αναγκαστικού δικαίου υπό μορφή νομών, διαταγμάτων,

κανονιστικών αποφάσεων και κανονισμών. Στην περίπτωση αυτή, η βουλή, οι υπουργοί και τα εξουσιοδοτημένα νομίμως όργανα του κράτους (νομάρχες, υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας, επιθεωρητές εργασίας) είναι φορείς κοινωνικής πολιτικής.

1.5.2 Οι Επαγγελματικές Οργανώσεις των Επιχειρηματιών και των Μισθωτών

Κύριοι φορείς της αυτόνομης κοινωνικής πολιτικής, η οποία χαρακτηρίζει την πλουραλιστική κοινωνία, είναι οι επαγγελματικές οργανώσεις των μισθωτών και των επιχειρηματιών στις οποίες το κράτος έχει εκχωρήσει αρμοδιότητες και την ευθύνη να θέτουν κανόνες κοινωνικοπολιτικής προστασίας. Οι συλλογικές συμβάσεις η διαίτησία και οι κανονισμοί εργασίας, όταν αυτοί τίθενται κατά τη δημοκρατική αρχή, αποτελούν μορφές, υπό τις οποίες ενεργοποιούνται ως φορείς κοινωνικής πολιτικής.

Εξάλλου, οι επαγγελματικές αυτές οργανώσεις και κυρίως οι οργανώσεις των μισθωτών είναι και κατά έναν άλλο τρόπο φορείς και όργανα ασκήσεως κοινωνικής πολιτικής.

1.5.3 Οι Συνεταιρισμοί

Οι συνεταιρισμοί είναι μορφή οικονομικής οργάνωσης ατόμων ασθενών οικονομικά, έχουν δε ως σκοπό την προαγωγή της ιδιωτικής οικονομίας των μελών τους με την από κοινού ενέργεια και την αλληλεγγύη τους. Επιτυγχάνουν ιδιωτικά οφέλη για τα μέλη τους με προμήθεια μεγάλων ποσοτήτων σε χαμηλές τιμές άμεσων και διαρκών καταναλωτικών αγαθών ή με εξεύρεση πιστώσεων για τα μέλη τους υπό ευνοϊκούς όρους ή με την παραγωγή αγαθών και τη διάθεσή τους στην αγορά χωρίς τη διαμεσολάβηση των κερδοσκόπων και με τη διανομή του πλεονάσματος στους συνεταιρίους. Ανάλογα με τον ειδικότερο σκοπό, που επιδιώκουν, διακρίνονται σε καταναλωτικούς, οικοδομικούς, πιστωτικούς, παραγωγικούς και γεωργικούς. Η συνεταιριστική κίνηση προήλθε από

την ανάγκη αφ' ενός μεν των μικρών επιχειρηματιών να διασώσουν τις επιχειρήσεις από την κεφαλαιοκρατική συγκέντρωση, αφ'ετέρου δε των καταναλωτών να διαφυλάξουν την αγοραστική τους ικανότητα έτσι οι συνεταιρισμοί εκφράζουν την προσπάθεια των μελών των οικονομικώς ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων να προστατευθούν από τις δυσμενείς συνέπειες, που προέκυψαν από την στροφή της οικονομίας προς την μονοπωλιακή κεφαλαιοκρατία και να διασώσουν την ατομική ελευθέρια.

Διότι το χαρακτηριστικό γνώρισμα του συνεταιρισμού είναι, ότι αποτελεί ένωση προσώπων και λειτουργεί κατά τρόπο δημοκρατικό, αφού κάθε συνεταιρικός έχει μια ψήφο κατά κανόνα.

Υπό την έννοια αυτή και μόνο συμπεραίνουμε ότι οι συνεταιρισμοί αποτελούν φορείς κοινωνικής πολιτικής.

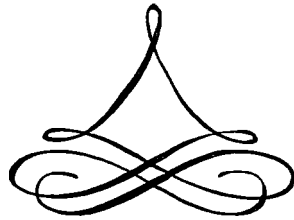
1.5.4 Οι Επιχειρήσεις

Η στάση των επιχειρηματιών ήταν εκ παραδόσεως συντηρητική έναντι της κοινωνικής πολιτικής, όμως μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο έχει σημειωθεί ουσιαστική διευρύνση της κοινωνικοπολιτικής προστασίας με φορέα την επιχείρηση. Η αλματώδης ανάπτυξη της τεχνολογίας συνέβαλε στη δημιουργία του τρίτου αυτού τομέα κοινωνικής πολιτικής, της επιχειρησιακής. Η ενεργοποίηση του μισθωτού στο χώρο της εκμεταλλεύσεως και η συμμετοχή του στην ηθική ευθύνη της παραγωγής είναι ο ιστός, περί τον όποιον στρέφεται και αναπτύσσεται η δραστηριότητα της επιχειρήσεως ως φορέας κοινωνικής πολιτικής.⁸

ΠΑΡΑΠΤΟΜΠΕΣ

1. Μάρδας Δ. Γεώργιος ,Κοινωνική Πολιτική Εκπαίδευση και οικονομία, Αθήνα , 2000 , σελ 16-17
2. Μάρδας Γ. , ο.π , σελ 23-24
3. Βαρδακούλας Δ. Γιάννης , Κοινωνική Πολιτική , Αθήνα , 1980, σελ 68-91
4. Ζαλαμάνκα Α. Βασ. ,Δημόσιος Τομέας και Κοινωνική Πολιτική, Αθήνα-Κομοτηνή , 1985 , σελ 137-141
5. Βαρδακούλας Γ. ,ο.π. 3, σελ 45-46
6. Βαρδακούλας Γ. , ό.π. 5,σελ 47-67
7. Βαρδακούλας Γ. , ό.π. 6,σελ 305
8. Βαρδακούλας Γ. , ό.π. 7,σελ 305-310

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

2.1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ– ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ

Διαφορετική από την έννοια της κοινωνικής ασφάλισης είναι η κοινωνική ασφάλεια. Η κοινωνική ασφάλεια έχει ευρύτερη έννοια διότι επιδιώκει να εξασφαλίσει σε κάθε άτομο ένα ελάχιστο όριο καλύψεως κινδύνων. Ειδικότερα η κοινωνική ασφάλεια αποβλέπει:

1. Στην επανόρθωση των συνεπειών από την επέλευση των κοινωνικών κινδύνων (αρρώστιες, γηρατειά, ατυχήματα, απόλυση από τη δουλειά, θάνατος του επικεφαλής της οικογένειας, έλλειψη στέγης, ευτυχή γεγονότα, που συνεπάγονται αυξημένες δαπάνες, όπως ο γάμος, η απόκτηση παιδιών κ.α.) Σε όλες της περιπτώσεις, ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλειας παρέχει τα αναγκαία μέσα για τη συντήρηση των ατόμων και την αποκατάσταση των πραγμάτων στην προ του κινδύνου κατάσταση, όπου αυτό είναι δυνατό (π.χ ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη)

2. Στην πρόληψη και αποτροπή των κοινωνικών κινδύνων. Ειδικότερα η συχνότητα και η σοβαρότητα των ασθενειών είναι δυνατόν να περιορισθούν με τα προγράμματα προληπτικής ιατρικής και την ενημέρωση του πληθυσμού τα εργατικά ατυχήματα να γίνουν σπανιότερα με τη θέσπιση αυστηρών προδιαγραφών και κυρώσεων στις σχετικές διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας, η διάρκεια και η έκταση της ανεργίας το δίκαιο της κοινωνικής ασφάλειας. Ερευνώντας της νέες υποχρεώσεις του εργοδότη, τα νέα δικαιώματα του μισθωτή ολοκληρώνεται κατά ένα φυσικό πρόσωπο μέσα στο εργατικό δίκαιο. Στην σύγχρονη εποχή,

εμφανίζεται μια νόμιμη αλλοίωση της κοινωνικής ασφάλειας που επιφέρει το χωρισμό της από το εργατικό δίκαιο. Το δίκαιο της κοινωνικής ασφάλειας που το απολαμβάνουν, διάφορες κοινωνικές κατηγορίες όχι όμως κατά ομοιόμορφο τρόπο και το οποίο εκφράζει μια εθνική αλληλεγγύη, χάνει βαθμιαία τον ταξικό δικαιοχαρακτήρα του, με αποτέλεσμα να θραύεται ο σύνδεσμος που ενώνει αυτό το δίκαιο με την εργατική σχέση.

3. Στην αποκατάσταση της κοινωνικής δικαιοσύνης με μέτρα αναδιανομής του εισοδήματος προς όφελος των κατώτερων εισοδηματικών τάξεων. Με τον τρόπο αυτό ανέρχεται το βιοτικό επίπεδο της μεγάλης μάζας του πληθυσμού, ενισχύεται η καταναλωτική δαπάνη και αυξάνεται το εθνικό προϊόν, εφόσον υπάρχει στην οικονομία αργούσα παραγωγική δυναμικότητα. Επιπλέον, η δικαιότερη διανομή του εισοδήματος αμβλύνει τις ταξικές διαφορές και δημιουργεί το κατάλληλο κοινωνικό κλίμα για την οικονομική πρόοδο.¹

Η κρατούσα άποψη για την κοινωνική ασφάλεια είναι ότι αποτελεί συστατικό στοιχείο του κράτους δικαίου. Ειδικότερα, η κοινωνική ασφάλεια θεωρείται επέκταση των υπερεσιών της κοινωνικής πρόνοιας, η οποία έχει αναδιοργανωθεί σε ορθολογικότερη βάση και έχει αποβάλει όλα εκείνα τα στοιχεία, μειώνουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Αυτό όμως δε σημαίνει ότι πρέπει να υποβαθμίσουμε το ρόλο της κοινωνικής ασφάλισης. Πράγματι, η κοινωνική ασφάλεια μπορεί να καλύπτει όλους τους κοινωνικούς κινδύνους, αλλά ο μέσος όρος των παροχών της είναι χαμηλός, εφόσον δικαιούχοι είναι όλοι οι πολίτες και τα έσοδα του κράτους δεν είναι απεριόριστα. Επιπλέον, η κοινωνική ασφάλεια παρέχει τυποποιημένες υπηρεσίες στα άτομα, δηλαδή δεν διαφοροποιεί την παρεχόμενη προστασία ανάλογα με τις προσωπικές συνθήκες και της ανάγκες τους. Αντίθετα με την κοινωνική ασφάλιση που παρέχει εξειδικευμένη προστασία σε ομάδες και νοικοκυριά.²

2.1.1 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΣΙΚΟ

Η κοινωνική ασφάλιση έχει σχετικά περιορισμένο πεδίο εφαρμογής, εφόσον αποβλέπει στην προστασία ορισμένων ομάδων του πληθυσμού από συγκεκριμένους κινδύνους. Τώρα όσον αφορά την κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα, αυτή αναπτύχθηκε περιπτώσιακά με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ένας μεγάλος αριθμός φορέων που καλύπτουν μικρές ή μεγάλες ομάδες του κατακερματισμού αυτού της κοινωνικής ασφάλισης, ήταν αδύνατη η χάραξη γενικών αρχών και γενικών κατευθύνσεων στο νευραλγικό και ευαίσθητο αυτό τομέα, και δεν εξασφαλίστηκε η απαραίτητη οργανωτική υποδομή και οικονομική θεμελίωση του θεσμού, ώστε, μακροχρόνια να λειτουργήσει ανεμπόδιστα. Έτσι δημιουργήθηκε ένα πολύμορφο και δαδαλώδες ασφαλιστικό καθεστώς, κύρια χαρακτηριστικά του οποίου είναι οι ανισότητες, οι αντινομίες, η προκλητική διαφοροποίηση της ασφαλιστικής προστασίας, η ύπαρξη σοβαρών οργανωτικών και λειτουργικών προβλημάτων, το μεγάλο κόστος, τα ελλείμματα και η έλλειψη βιωσιμότητας των φορέων.

Όπως έχει εξελιχθεί το καθεστώς στο χώρο της κοινωνικής ασφάλισης, είναι φανερό ότι έχει καταλήξει σε οικονομικό αδιέξοδο. Ο τομέας της κοινωνικής ασφάλισης στο σύνολο του είναι πλεονασματικός. Όμως τα ελλείμματα στους φορείς κύριας ασφάλισης είναι πολύ μεγάλα. Η στέρηση των εσόδων έναντι των δαπανών που παρουσιάζεται από το τέλος της δεκαετίας του 1970, προβλέπεται ότι θα συνεχιστεί στα ταμεία, ΟΓΑ, ΙΚΑ ΝΑΤ, ΤΑΤ και δυστυχώς θα επεκταθεί και σε άλλα ταμεία κύριας ασφάλισης (ΤΑΠΟΤΕ, ΤΣΑ κτλ). Γι' αυτό θα πρέπει να δοθεί άμεση προτεραιότητα στην αντιμετώπιση των χρηματοδοτικών προβλημάτων. Η αντιμετώπιση των οικονομικών προβλημάτων του τακτικού προϋπολογισμού φαίνεται αναπόφευκτη στην παρούσα φάση ανάπτυξης της κοινωνικής ασφάλισης στη χώρα μας. Οι επιδιώξεις των κλάδων ασφάλισης που καθορίστηκαν πριν πολλά χρόνια κάτω από άλλες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες δεν ανταποκρίνονται, όσο θα έπρεπε τουλάχιστον στις σημερινές συνθήκες και τις απαιτήσεις του μέλλοντος. Παρά τις συνεχείς βελτιώσεις την τελευταία δεκαετία και παρά τις έντονες προσπάθειες για άμβλυση των αιχμών προνομιακής προστασίας και για προαγωγή ισότητας προστασίας των ομάδων του πληθυσμού, το ασφαλιστικό σύστημα αρχίζει να λειτουργεί με πολλές ανισότητες κατά κλάδους ασφάλισης αλλά και μέσα στους κλάδους.³

2.1.2 ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

Η ύπαρξη διαφορετικών ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης, ιδιαίτερα για τους μισθωτούς του δημόσιου τομέα, καθώς και η συνταξιοδότηση χωρίς όριο ηλικίας, αντίκειται στις υγιείς ασφαλιστικές αρχές . επιπλέον δεν δημιουργεί άνιση μεταχείριση των ασφαλισμένων. Για τους λόγους αυτούς επιβάλλεται η καθιέρωση ορίου ηλικίας για όλους τους μισθωτούς του ευρύτερου δημοσίου τομέα (ΔΗΜΟΣΙΟ, ΟΓΑ, ΤΡΑΠΕΖΕΣ ,ΔΕΗ, ΟΤΕ).

Όμως στον καθορισμό ηλικίας συνταξιοδότησης υπεισέρχονται δυο παράγοντες που ευεργούν προς αντίθετη κατεύθυνση. Ο πρώτος παράγοντας είναι η επιθυμία μειώσεως του ορίου ηλικίας ,έτσι ώστε να διευκολυνθεί η έξοδος περισσότερων μελών του εργατικού δυναμικού στη σύνταξη και η κάλυψη των δημιουργούμενων κενών θέσεων από νεότερα άτομα ,στα οποία συνήθως ο δείκτης ανεργίας είναι υψηλός .Ο δεύτερος παράγοντας είναι η ανάγκη επεκτάσεως του ορίου ηλικίας, έτσι ώστε ο συνδυασμός των αυξημένων εισφορών και των μειωμένων παροχών να διατηρεί υγιές, από χρηματοδοτικής απόψεως, το σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως. Έχουμε δηλαδή και στην περίπτωση αυτή το πρόβλημα της μεγιστοποίησης του αριθμού των εξερχόμενων από την παραγωγική διαδικασία ,με τον περιορισμό της διαμορφώσεως του κόστους χρηματοδοτήσεως του κοινωνικού προγράμματος σε λογικά πλαίσια.

Σταδιακή αύξηση των σημερινών προϋποθέσεων για θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης, γήρατος από 4050 ημερομίσθια σε 4000,ώστε όλοι οι φορείς να έχουν ελάχιστο χρόνο ασφάλισης 15 χρόνια ως εξής :

- ❖ κατά 50 ημερομίσθια για το πρώτο έτος.
- ❖ κατά 100 ημερομίσθια για κάθε επόμενο έτος.

Για όλους τους μισθωτούς θα μπορούσε να ορισθεί ως συντάξιμος μισθός δημοσίου υπαλλήλου που έχει το χρόνο υπηρεσίας και αυτά τα προσόντα.

Η σύνταξη προτείνεται να υπολογίζεται με βάση τα ημερομίσθια της τελευταίας δεκαετίας και όχι για λιγότερα από 1000 ημερομίσθια και χωρίς συνυπολογισμό των δώρων εορτών.⁴

2.1.3 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ- ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Από τον ορισμό και το περιεχόμενο της κοινωνικής ασφάλειας προκύπτουν οι εξής διαφορές της από την κοινωνική ασφάλιση:

1. Η κοινωνική ασφάλεια στηρίζεται στην αρχή της εθνικής ή κοινωνικής αλληλεγγύης, η οποία εκφράζεται με τη γενίκευση της παρεχόμενης προστασίας και την ενεργό συμμετοχή του κοινωνικού συνόλου στη προσπάθεια αμβλύνσεως των κοινωνικοοικονομικών διαφορών.

Αντίθετα, η κοινωνική ασφάλιση στηρίζεται στην αρχή της ατομικής συμβολής, εφόσον η παρεχόμενη προστασία είναι συνάρτηση των εισφορών των ασφαλισμένων. Πράγματι, η κοινωνική ασφάλιση καλύπτει ορισμένες μόνο κατηγορίες του πληθυσμού (εργάτες, μισθωτούς, κλπ), που συμμετέχουν στην χρηματοδότηση του αντίστοιχου προγράμματος ενός η κοινωνική ασφάλεια καλύπτει το σύνολο του πληθυσμού ανεξάρτητα από εισφορές, έτσι ώστε ο πλουσιότερες τάξεις να επωμίζονται (με τη μορφή των φόρων) μέρος της ευθύνης του κράτους για την αντιμετώπιση των αναγκών των οικονομικά αδυνάτων. Με τον τρόπο αυτό, η εξασφάλιση ενός ελαχίστου ορίου συντηρήσεως και ανθρώπινων συνθηκών διαβιώσεως και εργασίας για όλα τα άτομα γίνεται ευθύνη του κοινωνικού συνόλου. Η κοινωνική ασφάλεια δηλαδή εξαλείφει ένα βασικό μειονέκτημα της κοινωνικής ασφάλισης. Το μειονέκτημα αυτό, στην πιο ακραία διατύπωση του, συνιστάται στο ότι «αυτοί που έχουν ανάγκη κοινωνικής ασφάλισης δεν μπορούν να πληρώσουν για να την αποκτήσουν, ενώ αυτοί που μπορούν να πληρώσουν δεν την έχουν ανάγκη».

2. Η κοινωνική ασφάλεια τείνει να καλύψει όλους τους κοινωνικούς κινδύνους, ανεξάρτητα από τη φύση τους ή τα αίτια που προκάλεσαν την εμφάνισή τους, ενώ η κοινωνική ασφάλιση καλύπτει ορισμένους μόνο κινδύνους, για τους οποίους καταβάλλεται και η ανάλογη εισφορά. Με άλλα λόγια, σκοπός της κοινωνικής ασφάλισης είναι να εξασφαλίσει την υγεία και την οικονομική προστασία ορισμένων ομάδων του πληθυσμού, ενώ σκοπός της κοινωνικής ασφάλειας είναι να απελευθερώσει όλα τα άτομα από την ανάγκη, δηλαδή να κάνει τον άνθρωπο πραγματικά ελεύθερο.

3. Οι μέθοδοι χρηματοδότησεως των προγραμμάτων κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής ασφάλειας είναι διαφορετικές. Ειδικότερα, η χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης έχει επηρεαστεί από τις αρχές,

που διέπουν την ιδιωτική ασφάλιση επιβάλλεται δηλαδή να υπάρχει κάποια αναλογία μεταξύ παροχών και εισφορών, η δε προστασία χορηγείται κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις (όριο ηλικίας, κατάσταση υγείας κ.τ.λ). Οι αρχές όμως αυτές δεν είναι δυνατό να ισχύουν για την κοινωνική ασφάλεια, η οποία στηρίζεται στην κοινωνική αλληλεγγύη, όπως αυτή εκφράζεται με την αναδιανομή του εισοδήματος υπέρ των κατωτέρων τάξεων. Το δικαίωμα δηλαδή συμμετοχής του ατόμου στα οφέλη της κοινωνικής ασφάλειας δεν εξαρτάται πλέον από της εισφορές του, αλλά συναρτάται με την ιδιότητα του ως μέλους της κοινωνίας και συντελεστή παραγωγής. Όπως απολαμβάνει της δημόσιες υπηρεσίες της άμυνας, της δικαιοσύνης, της παιδείας κ.ο.κ, χωρίς να εξετάζεται αν πλήρωσε φόρους, έτσι μετέχει και στο σύστημα κοινωνικής ασφάλειας, το οποίο χρηματοδοτείται κατά κανόνα όχι από εισφορές, αλλά από τα γενικά φορολογικά έσοδα.⁵

2.2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΑΝΕΡΓΙΑ

2.2.1 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Με μια γενική ματιά στην απασχόληση θα μπορούσαμε να διακρίνουμε μια ευρύτερη έννοια την "εργασία" όπου είναι κάθε ανθρώπινη συμπεριφορά που έχει ως σκοπό την παραγωγή υλικών και αυτών αγαθών που καλύπτουν άμεσες ή έμμεσες ανάγκες του ανθρώπου. Ταυτόχρονα όμως, με την εργασία, ο άνθρωποςπραγματώνει την ανθρώπινη φύση του. Στο γενικό κοινωνικό επίπεδο από το φάσμα των καθημερινών δραστηριοτήτων του ανθρώπου διακρίνονται σε δυο κατηγορίες ατόμων: α) σε αυτά που ασχολούνται κάπου και β) σε αυτά που δεν ασχολούνται πουθενά.

Από καθαρά οικονομική οπτική, ο πληθυσμός ενός κράτους, που βρίσκεται ηλικιακά στο διάστημα 15-65 ετών ονομάζεται οικονομικώς ενεργός πληθυσμός. Το τμήμα αυτού του πληθυσμού που ασχολείται ονομάζεται απασχολούμενος πληθυσμός, ενώ το τμήμα αυτού που δεν εργάζεται, που δεν απασχολείται πουθενά ονομάζεται ανενεργός πληθυσμός. Το σύνολο δε του απασχολούμενου και ανενεργού πληθυσμού καλείται απασχολήσιμος πληθυσμός που περιλαμβάνει βέβαια και τους άεργους.⁶

Στην πολιτική οικονομία αδόκιμα ονομάζεται η εργασία απασχόληση, καθόσον η τελευταία έννοια σημαίνει ακριβώς το αντίθετο από αυτό που σημαίνει η εργασία γιατί απλά η απασχόληση φανερώνει διακοπή από την εργασία.

Τώρα όσον αφορά για την προστασία της απασχόλησης είναι αναγκαίο να επιχειρηθεί η συγκρότηση Εθνικού Δικτύου Κοινωνικής Ασφάλειας και Αλληλεγγύης για την απασχόληση με το οποίο επιδιώκονται :

- ❖ Η διασφάλιση ελάχιστου εισοδήματος, το οποίο να υπερκαλύπτει τα όρια φτώχειας στους άνεργους και αναζητούντες για πρώτη φορά εργασία, με την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχει ετέρα εισοδηματική πολιτική.
- ❖ Η ελεύθερη πρόσβαση και δωρεάν παροχή υπηρεσιών υγείας, κοινωνικής φροντίδας και εκπαίδευσης κατά προτεραιότητα.
- ❖ Η ένταξη τους σε δίκτυα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης μεσοπρόθεσμου χαρακτήρα

❖ *Η δυνατότητα μερικής κοινωνικής απασχόλησης σε οργανισμούς δημόσιου ή κοινωνικού χαρακτήρα και σε φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.*

Η οργάνωση του δικτύου οφείλει να βασίζεται στην παραγωγή όλων των υφισταμένων φορέων ασφάλισης, ανεργίας και κατάρτισης σε ενιαίο εθνικό σχήμα, το οποίο προσδιορίζει τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις ένταξης.

Με βάση την παραπάνω διατύπωση, η ένταξη στο δίκτυο μπορεί να γίνεται από ειδικά διεπιστημονικά συμβούλια και να εκτελείται στα πλαίσια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή άλλων Τοπικών Φορέων οι οποίοι χρηματοδοτούνται γι' αυτό ανάλογα με τον καλυπτόμενο πληθυσμό.⁷

2.2.2 ΑΝΕΡΓΙΑ

Η ανεργία είναι γνωστή σε όλους μας, είναι η κατάσταση που δημιουργείται, όταν οι δυνάμενοι και επιθυμούντες να εργαστούν υπό τους ισχύοντες όρους αμοιβής και των καθιερωμένων συνθηκών εργασίας δεν μπορούν να βρουν μια απασχόληση. Σύμφωνα με αυτό τον ορισμό προκύπτει ότι τα στοιχεία της ανεργίας είναι :

- ❖ Η πρόσφορα ατόμων που έχουν τη θέληση και τις απαιτούμενες επαγγελματικές και φυσικές ικανότητες να εργασθούν. Η ζητούμενη δηλαδή θέση εργασίας πρέπει να είναι ανάλογη προς τη φυσική και την επαγγελματική κατάσταση του μισθωτού.
- ❖ Η έλλειψη αντιστοιχών προς τις ζητούμενες, κατά τα άνω θέσεων εργασίας στον παραγωγικό μηχανισμό της χώρας, που σημαίνει, ότι η προσφερόμενη ποσότητα μονάδων εργασίας στη διαδικασία της παραγωγής είναι μεγαλύτερη της ζητούμενης.
- ❖ Η αποδοχή του προσφερομένου να εργασθεί της νόμιμης αμοιβής των καθιερωμένων κοινωνικών και ηθικών συνθηκών εργασίας.

Τώρα όσον αφορά την ύπαρξη ατόμων που δεν επιθυμούν ή δεν μπορούν να εργασθούν, δεν δημιουργείται κατάσταση ανεργίας.⁸

Για να μπορέσουμε να διακρίνουμε αν μια κατάσταση είναι ανεργία ή όχι θα προστρέξουμε στα είδη της ανεργίας. Καταρχήν η ανεργία διακρίνεται στη γενική και στην μερική ανεργία.

Γενική είναι η ανεργία όταν υπάρχουν άνεργοι σε όλους τους κλάδους της παραγωγής και διακρίνεται σε:

1. **Αφανή ή λαυθάνουσα ανεργία**, όπου υπάρχει όταν οι εργαζόμενοι είναι τόσο πολυάριθμοι σε σχέση με το υπάρχον πραγματικό κεφαλαίο και το έδαφος, ώστε και αν ακόμα ένα μέρος απομακρυνθεί από το τομέα παραγωγικής δραστηριότητας, στον οποίο απασχολείται, για να εργασθεί σε ένα άλλο τομέα παραγωγής, η συνολική παραγωγή του πρώτου τομέα δεν πρόκειται να μειωθεί. Το είδος αυτό ανεργίας είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα των πυκνοκατοικημένων υπό ανάπτυξη χωρών.
2. **Κυκλική ανεργία**, όπου υπάρχει όταν υφίστανται αναπασχολήτες παραγωγικές δυνάμεις, οι οποίες προηγουμένως απασχολούνταν στη διαδικασία της παραγωγής. Πρόκειται δηλαδή περί της ανεργίας που εμφανίζεται σε περίοδο υφέσεως της οικονομικής

δραστηριότητας, που πλήττει τόσο τις ανεπτυγμένες, όσο και τις υποανάπτυκτες χώρες.

Ενώ η μερική ανεργία είναι όταν οι άνεργοι περιορίζονται μόνο σε κλάδους παραγωγής ή σε περιοχές της χώρας. Η μερική ανεργία διακρίνεται σε :

1. **Εποχική ανεργία**, όπου είναι αυτή που οφείλεται στις δυσμενείς επιδράσεις ορισμένων εποχών του έτους στην οικονομική δραστηριότητα. Είναι φανερό κατ' εξοχήν του αγροτικού τομέα της παραγωγής και των από αυτόν εξαρτώμενων συναφών επιχειρήσεων, που εντατικοποιούνται ή αδρανούν σε ορισμένες εποχές του έτους, με αποτέλεσμα την αύξηση ή τη μείωση της απασχολήσεως αντιστοίχως.
2. **Ανεργία Τριβής ή προστριβής**, όπου είναι αυτή, που προκύπτει από τους εξής λόγους : α) 'Η λόγω απροθυμίας των άνεργων να μετακινηθούν προς περιοχές, στις οποίες υπάρχει ζήτηση των ειδικοτήτων τους, που υποδηλώνει έλλειψη προσαρμοστικότητας της προσφοράς προς την υπάρχουσα ζήτηση. β) 'Η λόγω δυσχέρειας εξουρέσεως εργασίας εξαιτίας της ηλικίας ή επαγγελματικής ανεπάρκειας. γ) 'Η της μερικής ανικανότητας προς εργασία ορισμένων ατόμων, πρέπει να σημειωθεί, όμως ότι όσο προχωρεί η οικονομική ανάπτυξη, μεταβάλλεται η διάρθρωση της ζήτησεως εργασίας με αποτέλεσμα να είναι αναγκαίες πλέον μετακινήσεις μισθωτών προς νέους παραγωγικούς κλάδους και γεωγραφικές περιοχές.
3. **Διορθωτική ανεργία**, η οποία είναι η προκύπτουσα από τις διορθωτικές μεταβολές στην κοινωνική οικονομία από τις συντελούμενες δηλαδή αλλαγές στο οργανωτικό σύστημα λειτουργίες της οικονομίας. Βαθιές οικονομικές μεταρρυθμίσεις, οφειλόμενες στο πόλεμο ή την πολιτική, αύξηση του πληθυσμού, μεταναστευτικά ρεύματα εντός της χώρας λόγω μεταβολών στη σχέση αγροτικής και βιομηχανικής παραγωγής εισαγωγής νέων μηχανών και καθιέρωση νέων οργανωτικών μεθόδων παραγωγής είναι τα κύρια αίτια της διορθωτικής ανεργίας.

Στην διορθωτική ανεργία γενικότερα είναι η ανεργία που οφείλεται στην παρούσα εκμηχάνιση της παραγωγής και στην ορθολογική οργάνωση αυτής συνήθως όμως μιλούν για την τεχνολογική

ανεργία που προκύπτει από την εκτόπιση των εργαζόμενων από την παραγωγή, λόγω αυξήσεως της παραγωγικότητας της εργασίας δια της χρησιμοποίησεως περισσότερου ποσοτικού και τελειότερου ποιοτικού πάγιου κεφαλαίου κατά μονάδας εργασίας.⁹

Είναι προφανές ότι στην τρέχουσα δεκαετία το θέμα συνιστά υψηλή πολιτική και κοινωνική προτεραιότητα και, ως εκ τούτου, η προγραμματική διατύπωση και δέσμευση πολιτικών και κοινωνικών φορέων συνεισφέρουν σημαντικά στην αποφόρτιση των κοινωνικών εντάσεων και αποδεικνύουν υψηλή αντίληψη για την κοινωνική πολιτική, και κατά συνέπεια προσδοκώμενο κοινωνικό όφελος από την αποφυγή των παρενεργειών οι οποίες παρατηρούνται σε πολλές βιομηχανικές χώρες.

Παράλληλα, οι συχνά διατυπούμενες επιφυλάξεις, οι οποίες στηρίζονται συνηθέστερα στις δυσχέρειες ανεύρεσης και κινητοποίησης πόρων, υποβαθμίζουν το σύγχρονο χαρακτήρα της πολιτικής και κυρίως την αναγκαιότητα νομιμοποίησής της με την προαγωγή της κοινωνικής συναίνεσης και της άμβλυσης των ανισοτήτων μέσω της αναδιανομής των εισοδημάτων και της διασφάλισης ίσων ευκαιριών.¹⁰

2.3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ-ΥΓΕΙΑ

2.3.1 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια διευρυνόμενη κρατική παρέμβαση και επέκταση του προγράμματος κοινωνικών υπηρεσιών στις δυτικές χώρες.

Οι υπηρεσίες αυτές θεωρούνται οι διάφοροι θεσμοί, φορείς και μηχανισμοί που συντελούν στη βελτίωση του επιπέδου ζωής του ατόμου, οι οποίες στηρίζονται, σε δημογραφικά και στατιστικά στοιχεία και τα προσφέρουν προσωπικές υπηρεσίες, διάφορες παροχές σε χρήμα ή σε είδος. Ένα μέρος αυτών των κοινωνικών υπηρεσιών είναι και οι προνοιακές παροχές, κυρίως του κράτους ή φορέων του δημόσιου τομέα χωρίς να προϋποθέτει εισφορά του λήπτη και νομική υποχρέωση του παρέχοντα φορέα.¹¹

Όμως από τη φύση της η κοινωνική πρόνοια έχει περιορισμένη σημασία εφόσον αρκείται στην ικανοποίηση μόνο των αναγκών των νοικοκυριών, που βρίσκονται κάτω από το ελάχιστο όριο συντηρήσεως, χωρίς να ενδιαφέρεται για μια άλλη κατηγορία νοικοκυριών, τα οποία αν και δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως άπορα εν τούτοις έχουν ανάγκη οικονομικής βοήθειας.

Ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα της κοινωνικής πρόνοιας είναι ότι χρηματοδοτείται όχι από ειδικές εισφορές των δικαιούχων αλλά από κρατικά φορολογικά έσοδα. Επομένως, οι παροχές της κοινωνικής πρόνοιας δεν αποτελούν δικαίωμα των ενδιαφερόμενων αλλά παρεμβάσεις του κράτους. Οπότε η προστασία που παρέχει η κοινωνική πρόνοια εμφανίζεται με τη μορφή ελεημοσύνης και όχι ως υποχρέωση της. Η διαδικασία που ακολουθείται συνήθως για την ερευνηθεί των αιτούντων που είναι άποροι, έχει μειωτικό χαρακτήρα στη προσωπικότητά τους. Γενικότερα αυτοί που ζητούν την υπαγωγή τους στο σύστημα της κοινωνικής πρόνοιας είναι υποχρεωμένοι να δώσουν ορισμένα στοιχεία από τα προσωπικά του δεδομένα όπως πιστοποιητικά απορίας, πιστοποιητικό περιουσιακής και εισοδηματικής καταστάσεως, εξακρίβωση στοιχείων κ.α, από τα αρμόδια κρατικά όργανα με αποτέλεσμα να θίγεται η αξιοπρέπεια και να περιορίζεται η ανεξαρτητοποίηση του ατόμου.

Οι κανόνες που διέπουν το θεσμό της κοινωνικής πρόνοιας αποτελούν ένα απόηχο παλαιότερων αντιλήψεων, οι οποίες δημιουργούν μια κατάσταση πραγμάτων για την οποία αποτελεσματικά υπεύθυνος είναι ο ίδιος ο φτωχός, όποιος είναι εργατικός και υπεύθυνος δεν θα πεινάσει ποτέ ενώ αντίθετα η τεμπελιά και ο έκλυτος βίος θα οδηγήσουν τελικά το άτομο στη φτώχεια. Επομένως κάθε μορφή κρατικής βοήθειας στους φτωχούς δεν πρέπει να δίνεται κατά τέτοιο τρόπο που να τους ενοχλεί και να τους επιβάλλει, έτσι ώστε να διατάζουν να ξαναζητήσουν βοήθεια. Οι παραπάνω αντιλήψεις και το υποτιμητικό πνεύμα αντιμετώπισης των άπορων εξακολουθεί να διαβρώνει το οικοδόμημα της κοινωνικής πρόνοιας.

Ένα άλλο μειονέκτημα των παροχών της κοινωνικής πρόνοιας είναι ότι εξασθενούν πολλές φορές το κίνητρο για την εργασία. Η λήψη κρατικής βοήθειας, χωρίς μάλιστα την καταβολή οποιασδήποτε εισφοράς, προϋποθέτει την έλλειψη πόρων για την κάλυψη στοιχειωδών αναγκών. Επομένως, η πραγματοποίηση εισοδήματος εξ' εργασίας δεν επιτρέπει στο άτομο να επωφεληθεί ενός εύκολου τρόπου ικανοποίησης των αναγκών του. Στην ακραία μάλιστα περίπτωση, η κοινωνική πρόνοια μπορεί να πάρει τη μορφή υποθάλαφας της σκληρής ορισμένων ατόμων με δαπάνες του κοινωνικού συνόλου.

Εν κατακλείδι τα σοβαρότερα προβλήματα του θεσμού της κοινωνικής πρόνοιας οδήγησαν βαθμιαία στην αναθεώρηση της στάσεως των πολιτών και του κράτους έναντι των προβλημάτων, που αντιμετώπιζαν τα οικονομικά ασθενέστερα μέλη της κοινωνίας. Η συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι το αδύνατο σημείο είναι αγαθοεργός χαρακτήρας των παροχών της κοινωνικής πρόνοιας ενίσχυσε την αντίληψη ότι το άτομο πρέπει να υποχρεωθεί να μεριμνήσει για την προστασία του από τους κινδύνους. Η υποχρέωση αυτή πήρε τη μορφή της αναγκαστικής εισφοράς των νοικοκυριών για την κάλυψη του κόστους αντιμετώπισης των κινδύνων από το κοινωνικό σύνολο. Προέκυψε έτσι ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης που κατέστησε το άτομο υποκείμενο έννομων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων και όχι αντικείμενο ελεημοσύνης. Η κάλυψη των κινδύνων γίνεται πλέον υποχρεωτική, γενική και ανώνυμη για όλους τους εργαζόμενους, χωρίς να υπάρχει σύνδεση μεταξύ παρεχόμενης προστασίας και προσωπικών συνθηκών.¹²

2.3.2 ΥΓΕΙΑ

Τα τελευταία χρόνια οι χαμηλοί ρυθμοί ανάπτυξης σε ένα μεγάλο αριθμό χωρών είχαν ως αποτέλεσμα την αναθεώρηση της πολιτικής για την υγεία. Ζωηρές αμφισβητήσεις διαδέχτηκαν τα οράματα και τον ιδεαλισμό της δεκαετίας του 1960 όταν διαπιστώθηκε η αδυναμία ικανοποιητικής βελτίωσης της περιθαλψής με την εξάλειψη των ανισοτήτων ποιότητας και πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας παρά τη διάθεση σημαντικών πόρων για την επέκταση της προσφοράς και τη διάδοση και άμεση εφαρμογή της βιοϊατρικής γνώσης. Όμως τον τελευταίο καιρό βλέπουμε ότι οι συνθήκες λειτουργίας των υπηρεσιών υγείας μεταβάλλονται ριζικά, έτσι όπως μεταβάλλονται οι συνθήκες παραγωγής προϊόντων στη βιομηχανία και γενικότερα οι συνθήκες παροχής.¹³

Καθώς η οργάνωση και χρηματοδότηση του συστήματος υγείας υπόκειται σε εντυπωσιακές αλλαγές το κράτος πρόνοιας που ήκμασε τα τελευταία πενήντα χρόνια στη Δύση καθώς και στις χώρες του τότε υπαρκτού σοσιαλισμού συμβάδιζε με τη βιομηχανική οργάνωση της κοινωνίας που εξυπηρετούσε. Χαρακτηριστικό γνώρισμα του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης ήταν η συμπαγής οργάνωση, ο διοικητικός έλεγχος των υπηρεσιών που του παρείχε και η επιλογή εκ μέρους του πολίτη-ασθενή του είδους και του περιεχομένου των υπηρεσιών που του περεχειί για κάθε περίπτωση. Ακόμα και ο ιδιωτικός τομέας στις χώρες της Δύσης ήταν υποχρεωτικός να δέχεται τους όρους που έθεσε το κράτος, έστω και μετά από σκληρές διαπραγματεύσεις, αφού ήταν παντού οικονομικά εξαρτημένος από τα δημόσια ταμεία κοινωνικής ασφάλισης. Με τις αλλαγές της παραγωγικής διαδικασίας αρχίζει να αλλάζει η δομή και η οργάνωση του συστήματος υγείας.

Οι αλλαγές αυτές μπορούν να συνοψισθούν σε τρεις επαναστάσεις:

- ❖ Της πληροφορικής
- ❖ Της διαχειρίσις
- ❖ Της ανθρώπινης ογκολογίας με την έννοια της συμμετοχής του πολίτη όπου οδηγούν συνθήκες και εξελίξεις για μια αποτελεσματικότερη ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων στο χώρο της υγείας.

Οι κοινωνικοί σκοποί ενός συστήματος υγείας μπορούν να συνοψισθούν σε τρία βασικά σημεία:

- ❖ Οι χρηστές πρέπει να χρησιμοποιούν όλες τις αναγκαίες υπηρεσίες υγείας

- ❖ Η χρήση των υπηρεσιών υγείας δεν πρέπει να εκθέτει τους χρηστές σε μεγάλη οικονομική επιβάρυνση
- ❖ Η αύξηση των δαπανών των υπηρεσιών υγείας πρέπει να ελέγχεται

Το ελληνικό υγειονομικό σύστημα έχει επιτύχει βασικά, το πρώτο σκοπό και μάλλον έχει αποτύχει στους δυο τελευταίους.¹⁴

Η αποτυχία αυτή οφείλεται στο κόστος των διορισμών μεγάλου αριθμού διοικητικού προσωπικού και των παροχών σε είδος που είναι η χορήγηση γευμάτων σε όλο το προσωπικό των νοσοκομείων. Στην ανεπάρκεια κίνητρων για την ευθάρρυνση απόδοσης έργου ποιοτικού και ποσοτικού.

Στον περιορισμό των επιλογών του χρηστή των υπηρεσιών. Η μη παροχή δυνατοτήτων επιλογής της ιατρονοσοκομειακής περίθαλψης στο χρηστή των υπηρεσιών περιορίζει τον ανταγωνισμό μεταξύ των ιατρών, σε βάρος της απόδοσης. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η εξέλιξη αυτή έστρεψε μερίδα των χρηστών προς τις σύγχρονες ιδιωτικές μονάδες, με σημαντική μάλιστα επιβάρυνση του χρηστή και ευθάρρυνε την προσφυγή στην ιδιωτική ασφάλιση και κάλυψη του κόστους.

Στην αναπαράγωγη των λειτουργικών προβλημάτων του δημόσιου τομέα στη χώρα μας στους φορείς παροχής υπηρεσιών, όπως γραφειοκρατικές διαδικασίες, ανεπαρκής εκσυγχρονισμός των μέσων, υπεράριθμο διοικητικό προσωπικό, περιττές εξετάσεις, χρονοβόρες διαδικασίες διεκπεραίωσης των εξετάσεων, ανεπαρκή εκμετάλλευση πανάκριβων οργάνων, ανεπαρκείς υπηρεσίες συντήρησης που επηρεάζουν το χρόνο παραμονής και διακίνησης ασθενών με δυσμενείς επιπτώσεις στο κόστος.

Στις αδυναμίες της διοίκησης και διαχείρισης των πόρων παρατηρείται αναχρονιστικό λογιστικό σύστημα, έλλειψη ικανών στελεχών, έλλειψη ελέγχων και αξιολόγησης του επιτελούμενου έργου. Καθώς και σοβαρές αδυναμίες παρουσιάζει η κατανομή πόρων και ο τρόπος χρηματοδότησης των κρατικών φορέων. Παρατηρείται επίσης ανεπαρκές σύστημα χρηματοδότησης των κρατικών νοσοκομείων, η εξέλιξη της δαπάνης των οποίων συναρτάται με τον αριθμό του προσωπικού με συνέπεια σημαντικές και αδικαιολόγητες διαφοροποιήσεις του κόστους νοσηλείας. Η απόδοση έργου δεν λαμβάνεται υπόψη, έλεγχος προβλέπεται μόνο για τη νομιμότητα της δαπάνης. Και τέλος η έλλειψη αποτελεσματικής πολιτικής ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού σύμφωνα με της πραγματικές ανάγκες.¹⁵

Συμπερασματικά το υγειονομικό σύστημα της Ελλάδας πρέπει να είναι συνεπές με τα χαρακτηριστικά της και με τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα. Η Ελλάδα είναι μια αναπτυσσόμενη οικονομία με σχετικά χαμηλό ατομικό και οικογενειακό εισόδημα και φυσικά χαμηλούς διαθέσιμους πόρους για υπηρεσίες υγείας ταυτόχρονα όμως, δύο από τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Ελλάδας είναι ότι έχει:

❖ Πολυπληθές υγειονομικό δυναμικό (γιατροί, οδοντίατροι κλπ)

❖ Ένα από τα πιο πρωτοπόρα και παλαιότερα Η.Μ.Ο.Σ: το Ι.Κ.Α.

Οι περιορισμένοι πόροι και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Ελλάδας συνιστούν ένα υγειονομικό σύστημα που θα έχει ως βάση του την πρωτοβάθμια φροντίδα και η φροντίδα αυτή θα είναι ολοκληρωμένη (όχι ανεξάρτητη) με την δευτεροβάθμια φροντίδα. Η δε τριτοβάθμια φροντίδα θα πρέπει να είναι περιορισμένη και υπό έλεγχο ιδιαίτερα δε όσον αφορά την εισαγωγή νέας και ακριβής τεχνολογίας. Ένα τέτοιο υγειονομικό σύστημα δε θυσιάζει ούτε την κοινωνική αποδοτικότητα, ούτε την ανισότητα. Η βάση (πρότυπο) ενός τέτοιου συστήματος μπορεί να είναι ένα βελτιωμένο Ι.Κ.Α.16

2.4 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Από αρχαιότατων χρόνων η εκπαίδευση ήταν ένα από τα σημαντικότερα θέματα που απασχόλησε την ανθρώπινη οντότητα. Δείγματα εκπαίδευσης έχουμε στην αρχαία Ελλάδα όπου οι εύποροι αθηναίοι πλήρωναν δασκάλους για να διδάσκουν στα παιδιά τους επιστήμες όπως μαθηματικά, γεωμετρία, φιλοσοφία, ποίηση. Ενώ οι Σπαρτιάτες εκπαίδευαν τα νεαρά άτομα να πειθαρχούνται και να είναι δυνατοί πολεμιστές.

Στις μέρες μας η εκπαίδευση θεωρείται μείζων θέμα για ολόκληρη την παγκόσμια κοινωνία καθώς η γενικότερη έννοια της εκπαίδευσης που είναι η παιδεία είναι δείγμα πολιτισμού και ταυτότητας μιας χώρας

Αδιαφιλονίκητο γεγονός είναι ότι το ανθρώπινο είδος εκπαιδεύεται από διάφορους φορείς:

- ❖ Από το σχολείο, για την μάθηση της γλώσσας και του πολιτισμού.
- ❖ Από την οικογένεια, για την πιστή ακολουθία των θεσμών, των ηθών και των εθίμων.
- ❖ Από την κοινωνία, για την ένταξη του ατόμου σε ένα συγκεκριμένο κανονιστικό πρότυπο.

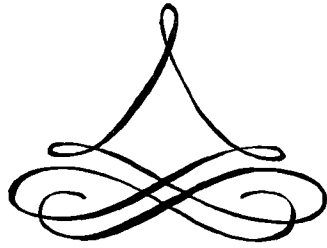
Όπως προαναφέραμε η εκπαίδευση είναι θέμα γιγαντιαίων διαστάσεων καθώς υποδιαιρείται σε πολλούς τομείς.

Στο επόμενο κεφάλαιο θα μας απασχολήσουν κάποιοι από τους τομείς της εκπαίδευσης, όπως η ουσιαστική έννοια της εκπαίδευσης, η δια βίου εκπαίδευση, η εκπαίδευση που σχετίζεται με την απασχόληση καθώς και τα ευρωπαϊκά προγράμματα που υπάρχουν στην εκπαίδευση.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Πετμεζίδου – Τσουλάβη Μαρία , Κοινωνικές Ανισότητες και Κοινωνική Πολιτική , Αθήνα , 1992 , σελ 161-162
2. Πετμεζίδου – Τσουλάβη Μαρία , ό.π. 1, σελ 163
3. Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών , Η Ανάπτυξη της Ελλάδας στο Παρελθόν, Παρόν και προτάσεις Πολιτικής , Αθήνα , 1996 , σελ 317-319
4. Κέντρο Προγραμματισμού και οικονομικών Ερευνών , ό.π. 3, σελ 320-323
5. Δαλαμάνκα Α. Βασ , Δημόσιος Τομέας και κοινωνική Πολιτική , Αθήνα-Κομοτηνή , 1985 , σελ 485-489
6. Κεντρό Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών , ό.π. 4 , σελ 76-79
7. Πετμεζίδου – Τσουλάβη Μαρία , ό.π. 2 , σελ 143-146
8. Κέντρο Προγραμματισμού και οικονομικών Ερευνών , ό.π. 6, σελ 45-48
9. Μάρδας Δ. Γεώργιος , Κοινωνική Πολιτική Εκπαίδευση και Οικονομία , 2000 , σελ 177-178
10. Άρθρο από τα ΝΕΑ , υπό τον τίτλο " Προστασία των Άνεργων " , 20 Ιουλίου 1993
11. Κεντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών , ό.π 8 , σελ 265-270
12. Κυριόπουλος Γιάννης , Επίκαιρα και Διαχρονικά κείμενα για την Υγεία και την Κοινωνική Πολιτική , Αθήνα , 1990 , σελ 143-146
13. Κεντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών ερευνών , ό.π 11 , σελ 310-311
14. Κυριόπουλος Γιάννης , Η Πολιτική Υγεία στην Ελλάδα , Αθήνα , 1996 , σελ 56-59
15. Κυριόπουλος Γιάννης , Επίκαιρα και Διαχρονικά κείμενα για την Υγεία και την Κοινωνική Πολιτική , ό.π 12 , σελ 63-71
16. Κυριόπουλος Γιάννης , Η Πολιτική Υγεία στην Ελλάδα , ό.π. 14 , σελ 61-62

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

3.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Οι εκπαιδευτικοί μηχανισμοί στη σημερινή ταξική, καπιταλιστική κοινωνία έχουν ένα διπλό χαρακτήρα. Οι οικογενειακές, οικονομικές, μορφωτικές, κοινωνικές, πολιτιστικές, ιδιοσυγκρασιακές, ψυχολογικές ιδιαιτερότητες του κάθε ατόμου φέρνουν την σφραγίδα της τάξης του και των κοινωνικών του καταβολών. Οι καταβολές αυτές αντανακλώνται αντικειμενικά, μέσα στο σχολείο, γενικότερα στους εκπαιδευτικούς μηχανισμούς,

Είναι φανερό πέρα από οποιαδήποτε στατιστική πως με άλλα εφόδια αντιμετωπίζει την εκπαιδευτική ζωή το παιδί του εργάτη από το παιδί του αστού ή του γιατρού. Με άλλα εφόδια πηγαίνει το παιδί της πόλης και με άλλα του χωριού, άλλες είναι οι εκπαιδευτικές δυνατότητες των εξαρτημένων και εξαθλιωμένων χωρών και άλλες των ισχυρών υπεριαλιστικών.

Όταν ο Βενιζέλος στο τέλος της εποχής που γέννησε κάποιες ελπίδες αστικού έστω εκσυγχρονισμού στα 1928 δήλωνε ότι η κλασική εκπαίδευση θα ήταν "για τους εκλεκτούς" και η Επαγγελματική Εκπαίδευση για τους "πολλούς", προδιέγραφε τις τάσεις του ταξικού εκπαιδευτικού συστήματος που συγκροτούσε η στραπατσαρισμένη αστική τάξη. Στις επεξηγήσεις που έδωσε ο επιφανής ηγέτης της αστικής τάξης συμπεριέλαβε μέσα στους "εκλεκτούς" κι εκείνους που προέρχονται "έστω" από τα κατώτατα στρώματα.

Το ποιοι θα έπρεπε να περιοριστούν το είχε υποδείξει με σαφήνεια ο Α. Σκιας το 1921: "Το πρόβλημα δημιουργείται από το ότι πλείστοι κάτοικοι μικρών χωριών αδυνατούντων να έχουν καλά δημοτικά σχολεία

αποστέλλουσι τα τέκνα αυτών εις το γυμνάσιον ή το πανεπιστήμιο" ("Η αναπαραγωγή των κοινωνικών τάξεων μέσα από τους σχολικούς μηχανισμούς" θ. Μυλωνάς)

Οι εκπαιδευτικοί μηχανισμοί συνεπώς αντανακλούν τον ταξικό διαχωρισμό. Σα μέρος όμως της ολικής πραγματικότητας δεν μπορούν να εξαιρεθούν από τον γενικό φυσικό και κοινωνικό νόμο που απλώνεται από τα μόρια της οργανικής ύλης μέχρι τα πολύπλοκα κοινωνικά οικοδομήματα. Μπορούμε ακόμα με σιγουριά να πούμε πως οι εκπαιδευτικοί μηχανισμοί διακρίνονται για τούτη την καλλιεργημένη με τα χρόνια και εξειδικευμένη ιδιότητά τους, ν' αναπαράγουν τον ταξικό διαχωρισμό, Πρόκειται για ένα από τα βασικότερα χαρακτηριστικά της τρίπτυχης κοινωνικής τους χρησιμότητας μέσα στην ταξική κοινωνία, (Οι άλλες δύο πτυχές είναι η αναπαραγωγή της κυρίαρχης ιδεολογίας και η διατήρηση ενός γενικού μορφωτικού επιπέδου.)

Ζητός χαρακτήρας των εκπαιδευτικών μηχανισμών απέναντι στον ταξικό διαχωρισμό: αντανακλαστικός και αναπαραγωγικός ταυτόχρονα.

Τα πρώτα χρόνια της συγκρότησης του Ελληνικού κράτους, ο ταξικός διαχωρισμός ήταν πιο τυπικός, πιο εξωτερικός, πιο απλός, Η πίεση του απελευθερωμένου έθνους και των λαϊκών στρωμάτων για παιδεία ήταν μεγάλη και έντονη. Η ανταπόκριση του συστήματος ισχυρή και εχθρική.

Στα 1834 ο νόμος για την Δημοτική Εκπαίδευση ορίζει τρεις τύπους δασκάλων που αναλογούν σε διαφορετικούς μορφωτικούς τύπους σχολείων. Όπως έγραψαν δύο μελετητές της περιόδου εκείνης: "Οι δάσκαλοι της τελευταίας ποιότητας ήταν προορισμένοι να μορφώνουνε παιδιά του λαού και διορίζονταν στα πιο μακρινά χωριά του Κράτους, οι δε σοφότεροι και καλύτεροι διορίζονταν στις πρωτεύουσες των νομών και δίδασκανε τα παιδιά των εύπορων αστών και της αριστοκρατίας".

Μέχρι το 1929 είναι αλήθεια πως το εκπαιδευτικό μας σύστημα δεν είχε γνωρίσει ολοκληρωμένη τυπική εξεταστική διαδικασία επιλογής. Εξ' άλλου μέχρι τότε τα γυμνάσια και πολύ λίγα ήταν και βρίσκονταν στα επίσης λίγα αστικά κέντρα. Πολύ χαρακτηριστικό είναι ότι οι πρώτοι που έκαναν λόγο για εισιτήριες εξετάσεις στο τότε Ελληνικό σχολείο (κάτι σαν το σημερινό Γυμνάσιο) ήταν οι καθηγητές και οι δάσκαλοι, τα στελέχη ως πούμε της εκπαίδευσης, Ο τότε υπουργός παιδείας υπερασπίζεται την απρόσκοπτη και ανεμπόδιστη ζήτηση για μέση παιδεία χωρίς εξετάσεις!!!

Η αστική τάξη ακόμα τότε είχε "περιθώρια", όμως οι κινήσεις των εκπαιδευτικών αποτελούν απόδειξη του νοσηρού αντινεολαϊστικού,

αντιλαϊκού και οπισθοδρομικού κλίματος μέσα στο οποίο είχαν διαμορφωθεί,

Τίποτα όμως δεν εμποδίζει το 1867, δέκα χρόνια αργότερα, τον ίδιο υπουργό να υπογράψει το διάταγμα που καθιέρωνε για πρώτη φορά εισιτήριες εξετάσεις για το Ελληνικό Σχολείο (δηλαδή το τότε Γυμνάσιο), Δείγμα των εσωτερικών αντιφάσεων της αστικής τάξης. Έτσι ενώ με νομοθέτημα το 1855 καταργούνται τα τέλη που έδιναν οι γονείς των μικρών μαθητών, στα 1892 βρίσκεται ένας νόμος για να καταβάλλονται τα τέλη από τους γονείς των μαθητών της Μέσης Εκπαίδευσης και των φοιτητών του Πανεπιστημίου που μέχρι τότε δεν πλήρωναν τίποτα!!!

Αργά, πολύ αργά το εκπαιδευτικό σύστημα ανταποκρίνεται στις κοινωνικές απαιτήσεις "μεταβιβάζοντας" την τοξικότητά του. Δεν είναι φέμα πως η τυπικά δωρεάν παιδεία σ' όλες τις βαθμίδες θεσμοθετήθηκε στη χώρα μας μόλις το 1964.

Η κατεύθυνση για δύο τύπους μαθητών φαίνεται στα τέλη του προηγούμενου αιώνα με την καθιέρωση δυο τύπων σχολείων: "Τα προκαταρκτικά σχολεία εισί δυο κατηγοριών: Τα κοινά δημοτικά σχολεία και τα πλήρη" (v.1892)

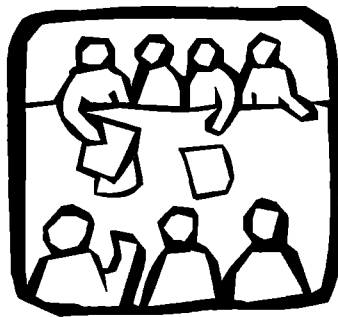
Από το όνομα και μόνο είναι φανερό η διάκριση αφού στην πλειοψηφία τους οι τότε κοινότητες δεν είχαν, τα μέσα για να συντηρήσουν πλήρη σχολεία.

Αρκετές φορές οι κοινότητες της εποχής δεν είχαν και τη δυνατότητα να συντηρήσουν κοινό δημοτικό σχολείο. Έτσι ο τότε νόμος προέβλεπε δημιουργία "γραμματοδιδασκαλείων", ενός δηλαδή πρόχειρου και ευέλικτου σχολείου.

Ένας μαθητής του γραμματοδιδασκαλείου για να πάει να φοιτήσει στο Ελληνικό, έπρεπε να δώσει πρώτα κατατακτήριες εξετάσεις για το κοινό δημοτικό σχολείο. Αφού γινόταν δεκτός εκεί, έδινε μετά εισιτήριες εξετάσεις για το Ελληνικό, Ήταν φανερό απ' τον κυκεώνα αυτών των φραγκιών ότι τα πιο αδικοχημένα παιδιά βρίσκονταν στη φτωχή ύπαιθρο που αποτελούσε τότε την πλειοψηφία του πληθυσμού, και να υπολογιστούν εδώ οι μετατοπίσεις και οι μετακινήσεις, Μια άλλη τεράστια ταξική κονίστρα που απευθυνόταν βασικά στην επαρχία (μέχρι τη δεκαετία του '70 λειτουργούσαν κι ακόμα λειτουργούν), τα οικοτροφεία για χωριά που δεν είχαν Γυμνάσιο, "Από τα παιδιά των υπο-περιφερειών 3 που πέτυχαν στις εισαγωγικές εξετάσεις (69% είχαν αποκλειστεί), που είχαν δηλαδή κριθεί ικανά να συνεχίσουν τις σπουδές στο Γυμνάσιο, 46% "υποχρεώθηκαν" να εγκαταλείψουν το Σχολείο κατά τη διάρκεια των 6

ετών φοιτήσεως έναντι 15% από τα αντίστοιχα παιδιά των υπο-περιφερειών. Πρόκειται καθαρά για το αποτέλεσμα της "αποστάσεως" όπως την εννοούμε, δηλαδή σε μεταβλητή και σε δείκτη άλλων παραγόντων κοινωνικό-πολιτιστικών και οικονομικών"

Εξήντα χρόνια αργότερα ο Γ. Γεννηματάς, υπουργός Οικονομικών επαναφέρει το θέμα των επιδοτήσεων για τις μετακινήσεις μαθητών, σε σχετική του εγκύκλιο για περικοπές σε "περιττές" δαπάνες.¹

3.2 ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η εκπαίδευση έχει χαρακτήρα θεσμικό και μη θεσμικό. Παρέχεται από ιδρύματα και φορείς που είτε εντάσσονται στο βασικό κορμό του εκπαιδευτικού συστήματος είτε όχι.

Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (νηπιαγωγείο, δημοτικό), τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (κατώτερη γυμνάσιο και ανώτερη λύκειο), την τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΤΕΙ – ΑΕΙ) και την μεταπτυχιακή εκπαίδευση (πανεπιστημιακοί φορείς).

Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει διάφορους τύπους εκπαίδευσης, που έχουν χαρακτήρα συμπληρωματικό, επιμορφωτικό, μετεκπαιδευτικό, εξειδικευτικό, επαγγελματικό, τεχνικό και απευθύνεται σε άτομα διαφόρων επιπέδων αρχικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης του βασικού και τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος (π.χ. Ι.Ε.Κ, Ο.Α.Ε.Α, Κ.Ε.Κ, σχολές διαφόρων Υπουργείων και φορέων του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα).

Η μετεκπαίδευση έχει χαρακτήρα βελτίωσης της αρχικής εκπαίδευσης και απευθύνεται κυρίως σε ενήλικους και μάλιστα εργαζόμενους. Το αποτέλεσμα δε της διαδικασίας της μετεκπαίδευσης ονομάζεται επιμόρφωση.

Η εκπαίδευση στο σύνολο της (τυπικό και άτυπο εκπαιδευτικό σύστημα) παρέχεται από τους κάτωθι φορείς : Κράτος (κυρίως από το υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων), Ν.Π.Δ.Δ (πχ πανεπιστήμια, Α.Τ.Ε.Ι) Ν.Π.Ι.Δ (κερδοσκοπικού και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα) και διάφοροι φορέων δημοσίου ή ιδιωτικού χαρακτήρα (ίδρυση, λειτουργία και εποπτεία των Ι.Ε.Κ, Κ.Ε.Κ, διαφόρων σχολών Τεχνικής και Επαγγελματικής Κατάρτισης).²

Από πλευράς οργάνωσης και διοίκησης της εκπαίδευσης, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ένωσης, η Ελλάδα υστερεί σε πολλούς τομείς. Αυτό βέβαια οφείλεται στο χαμηλό επίπεδο κοινωνικοοικονομικής δομής της μεταπολεμικής περιόδου, που επηρέασε δυσμενώς μέχρι σήμερα και το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας. Η υποχρεωτική εκπαίδευση διαρκεί τουλάχιστον έως την ηλικία των δέκα έξι ετών στα περισσότερα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ στην Ελλάδα, την Αυστρία, την Πορτογαλία και το Λουξεμβούργο διαρκεί έως την ηλικία των δέκα πέντε ετών.

Ως προς την διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, πλήρους ωραρίου, αυτή είναι εννέα ή δέκα ετών για την πλειοψηφία των κρατών-μελών της Ε.Ε, ενώ στην Ελλάδα είναι εννέα ετών.

Υπάρχει όμως σημαντική διαφοροποίηση, μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην οργανωτική δομή της τριτοβάθμιας και μεταπτυχιακής εκπαίδευσης. Σε διάφορα κράτη - μέλη υπάρχουν στάδια σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μικρότερης ή μεγαλύτερης διάρκειας, που στο τέλος κάθε σταδίου χορηγείται αντίστοιχο πτυχίο ή τίτλος των σπουδών. Η θεωρητική διάρκεια των σπουδών εξαρτάται από την ειδικότητα που έχει επιλέξει ο κάθε σπουδαστής. Διαφοροποίηση υπάρχει και στον τρόπο πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Τέλος στο μεταπτυχιακό επίπεδο, υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι διαφορές εντοπίζονται αφενός στην διαδικασία, μεθοδολογία και στις προϋποθέσεις επιλογής των μεταπτυχιακών σπουδών και αφετέρου στη φύση, τη διάρκεια, την αξιοποίηση και τις προϋποθέσεις πραγματοποίησης των μεταπτυχιακών σπουδών και την απονομή αντιστοιχών τίτλων.³

3.3 ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ, ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ, ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η κατάρτιση είναι μια μορφή άτυπης ολιγόχρονης εκπαίδευσης προκειμένου ο εκπαιδευόμενος να γνωρίσει καλύτερα το αντικείμενο της επαγγελματικής του δραστηριότητας.

Εάν όμως η κατάρτιση αυτή έχει περισσότερο τεχνικό χαρακτήρα (πχ δεξιότητες, ικανότητες) τότε ομιλούμε για εξειδίκευση. Η εξειδίκευση όμως μπορεί να απευθύνεται και σε άτομα, που είναι ενταγμένα στο βασικό τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα, όποτε το κύριο βάρος της εκπαίδευσης συνδέεται με την ανάπτυξη εξειδικευμένων γνώσεων.

Η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση ή εκπαίδευση, ανήκει κατ' αρχήν στο άτυπο και μη κύριο εκπαιδευτικό σύστημα. Στο χώρο δηλαδή εκείνο που δεν περιλαμβάνει ούτε την εννεαετή υποχρεωτική εκπαίδευση ούτε και τον υπόλοιπο κορμό του αυστηρά τυπικού και βασικού κορμού της καθιερωμένης εκπαιδευτικής πυραμίδας. Η εν λόγω εκπαίδευση συνδέεται άμεσα με το επάγγελμα και το χώρο εργασίας. Αφορά οποιαδήποτε άτομο που θέλει να συνεχίσει την εκπαίδευση του και ειδικότερα την κατάρτιση του, σε οποιαδήποτε επίπεδο εκπαιδευτικής πυραμίδας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζει τη Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Σ.Ε.Ε.Κ.) ως κάθε οργανωμένη δραστηριότητα, στην οποία συμμετέχουν άτομα (εργαζόμενοι ή άνεργοι), με σκοπό την απόκτηση δεξιοτήτων για μια υπάρχουσα ή μελλοντική θέση εργασίας, την αύξηση αποδοχών τους ή την αύξηση των ευκαιριών προαγωγής τους. Κατά την Ε.Ε., η Σ.Ε.Ε.Κ. συνδέεται άμεσα και άρρηκτα με τη θέση εργασίας, δηλαδή με την απασχόληση. Το συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σύσταση του (Ιούνιος 1993) προς τα κράτη μέλη τονίζει την αναγκαιότητα της πρόσβασης προς τη συνεχή επαγγελματική κατάρτιση, καθ' όσον αυτό συντελεί στην αξιοποίηση και την επικύρωση των ικανοτήτων των ατόμων καθ' όλο το βίον.

Μέχρι σήμερα προτάθηκαν και υλοποιήθηκαν ή υλοποιούνται διάφορα σχετικά προγράμματα με την επαγγελματική κατάρτιση στο χώρο της Ε.Ε. [π.χ. PETRA, IRIS, COMMET, FORCE (για την συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάσταση) LEONARDO, ERASMUS κλπ].

Κατά την απόφαση του Υ.Ε.Κ.Α. ως άτυπη, συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση ορίζεται κάθε μορφής δια βίου επιμόρφωση,

κατάρτιση και επανακατάρτιση με συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους και απευθύνεται σε συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους, η οποία απευθύνεται σε συγκεκριμένους καταρτιζόμενους που ανήκουν στο εργατικό δυναμικό (απασχολούμενοι και άνεργοι) και συμπληρώνει δεξιότητες και γνώσεις που αποκτήθηκαν στο πλαίσιο της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και της αρχικής κατάρτισης ή στο πλαίσιο προηγούμενης απασχόλησης τους σε θέσεις εργασίας.

Η ευρεία έννοια της δια βίου μάθησης (ή εκπαίδευσης ή κατάρτισης) δίνεται στην υπ' αριθμόν 10993/14-9-1999 απόφαση του συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου ορίζεται ως κάθε σκόπιμη μαθησιακή δραστηριότητα είτε επίσημη είτε ανεπίσημη, που αναλαμβάνεται σε συνεχή βάση με σκοπό την βελτίωση των δεξιοτήτων, των γνώσεων και των ικανοτήτων ενός ατόμου. Η ειδική έννοια (στενή) της δια βίου μάθησης και την οποία εφαρμόζουν τα περισσότερα κράτη της ευρωπαϊκής ένωσης ορίζεται η επίσημη συνεχιζόμενη κατάρτιση στο χώρο της εργασίας. Η Ελλάδα υιοθετεί μια ευρύτερη έννοια της δια βίου μάθησης. Τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. και η Ελλάδα αποδέχονται τη μορφή αυτής της εκπαίδευσης για άτομα ηλικίας πάνω από δέκα έξι ετών και μάλιστα σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στην Ελλάδα προς την κατεύθυνση αυτή λειτουργεί το ελληνικό «Ανοικτό Πανεπιστήμιο».

Συμπερασματικά η δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση προτείνεται ώστε οι μεν εργαζόμενοι να μην γίνονται θύματα των τεχνολογικών μεταβολών, οι δε επιχειρήσεις να διατηρούν την ανταγωνιστικότητά τους. Επίσης η δια βίου μάθηση έχει σημασία για την διατήρηση ενός ευπροσάρμοστου εργατικού δυναμικού, με υψηλά προσόντα.⁴

3.4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ: Η ΔΙΦΟΡΟΥΜΕΝΗ ΣΧΕΣΗ

Οι αναλυτές που υποστηρίζουν την ύπαρξη μιας στενής και θετικής σχέσης ανάμεσα στην εκπαίδευση και την απασχόληση, βασίζονται στην αισιοδοξία τους στην υπόθεση ότι η παραγωγικότητα των εργαζομένων εξαρτάται από το επίπεδο εκπαίδευσης τους. Στην ουσία αυτή η υπόθεση υποκρύπτει σειρά άλλων υποθέσεων και, επομένως, μπορεί να αναλυθεί στις επιμέρους υποθέσεις:

1. ότι η κερδοφορία μιας επιχείρησης προσδιορίζεται, κυρίως από την παραγωγικότητα της εργασίας,
2. ότι η παραγωγικότητα της εργασίας οφείλεται στα ατομικά προσόντα (εκπαίδευση) και στην εργατικότητα των εργαζομένων,
3. ότι η πλήρης αξιοποίηση των προσόντων των εργαζομένων προϋποθέτει την ύπαρξη μιας σαφώς καθορισμένης κατανομής της εργασίας στη παραγωγική διαδικασία. Η κατανομή αυτή της εργασίας είναι ιεραρχική και τεχνολογικά προσδιορισμένη,
4. ότι οι συνθήκες ανταγωνισμού των επιχειρήσεων οδηγούν στην υιοθέτηση μιας ενιαίας τεχνολογίας, η οποία καθορίζει τις ειδικότητες και δεξιότητες που είναι αναγκαίες στην παραγωγή, αλλά και τη μορφή και το μέγεθος της αποτελεσματικής επιχειρηματικής μονάδας.

Ως πορίσματα των ανωτέρων υποθέσεων προκύπτουν:

1. ότι εγκαθιδρύεται μια μονοσήμαντη σχέση ανάμεσα στην εκπαίδευση και την παραγωγικότητα του εργαζομένου αφ' ενός και μια επίσης μονοσήμαντη σχέση ανάμεσα στην εκπαίδευση και την θέση που καταλαμβάνει ο εργαζόμενος στον εσωτερικό καταμερισμό εργασίας της επιχείρησης αφ' ετέρου.
2. ότι η τεχνολογία νοούμενη στη γενική της έκφραση ως ο τρόπος οργάνωσης της εργασίας, είναι εξωγενής, αυτόκαθοριζόμενη και προσδιοριστική, της μορφής των επιχειρήσεων και των ανθρώπινων πόρων που θα χρησιμοποιηθούν.
3. ότι το εκπαιδευτικό σύστημα, ως σύστημα παραγωγής της ειδικευμένης εργασίας, οφείλει να προσαρμόζει το παραγόμενο « προϊόν » του στις εκάστοτε μεταβολές της τεχνολογίας και στις απαιτήσεις της παραγωγής.⁵

3.5. Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα

Η Κοινότητα ενισχύει τα κοινά ευρωπαϊκά προγράμματα μέγιστης διάρκειας τριών ετών.

Τα κοινά ευρωπαϊκά προγράμματα περιλαμβάνουν ένα τουλάχιστον πανεπιστήμιο από επιλέξιμη χώρα, ένα πανεπιστήμιο από κράτος μέλος και ίδρυμα-εταίρο (πανεπιστήμιο ή επιχείρηση) από ένα κράτος μέλος. Τα προγράμματα αυτά θα πρέπει, κατά το δυνατόν, να συνδέονται, ιδίως προς μείωση του κόστους, με υφιστάμενα δίκτυα, ιδίως με τα χρηματοδοτούμενα στα πλαίσια των προγραμμάτων Erasmus, Comett και Lingua, ή με τα άλλα κοινοτικά προγράμματα ενίσχυσης για τις επιλέξιμες χώρες που έχουν ως αντικείμενο συναφείς πτυχές της οικονομικής και κοινωνικής μεταρρύθμισης.

Οι ενισχύσεις στα κοινά ευρωπαϊκά προγράμματα μπορούν να χορηγηθούν για δραστηριότητες που εντάσσονται στις συγκεκριμένες ανάγκες των οικείων ιδρυμάτων και σύμφωνα με τις προτεραιότητες που έχουν οριστεί, στις οποίες περιλαμβάνονται:

1. δράσεις συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης, ιδίως η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός της διδακτέας ύλης, η ανάπτυξη των δυνατοτήτων των πανεπιστημίων να παρέχουν συνεχή εκπαίδευση και επιμόρφωση, η διοργάνωση εντατικών μαθημάτων βραχείας διάρκειας και η ανάπτυξη της ανοικτής και εξ αποστάσεως διδασκαλίας,
2. τα μέτρα μεταρρύθμισης και ανάπτυξης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της διοικητικής αναδιάρθρωσης των ιδρυμάτων και συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της βελτίωσης των εγκαταστάσεων και, όπου ενδείκνυται, της χορήγησης τεχνικής και οικονομικής ενίσχυσης στις αρμόδιες αρχές,
3. η προώθηση της συνεργασίας πανεπιστημίων και βιομηχανίας στα επιλέξιμα κράτη μέσω της ανάπτυξης των δυνατοτήτων των πανεπιστημίων να συνεργαστούν με τη βιομηχανία και μέσω δράσεων εκπαιδευτικής συνεργασίας πανεπιστημίων-βιομηχανίας,
4. ο εξοπλισμός που είναι απαραίτητος για την εφαρμογή ενός κοινού ευρωπαϊκού προγράμματος,

5. η ανάπτυξη της κινητικότητας προσωπικού και καθηγητών στο πλαίσιο κοινών ευρωπαϊκών προγραμμάτων,
6. δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν δύο ή περισσότερες επιλέξιμες χώρες.

Στο πλαίσιο κοινών ευρωπαϊκών προγραμμάτων, η Κοινότητα ενισχύει την κινητικότητα σπουδαστών και διδακτικού προσωπικού, ιδίως με τη χορήγηση υποτροφιών που περιλαμβάνουν και τη γλωσσική προετοιμασία όταν χρειάζεται. Συγκεκριμένα:

1. χορηγούνται υποτροφίες σε σπουδαστές μέχρι και το επίπεδο διδακτορικού διπλώματος, προοριζόμενες τόσο για σπουδαστές από τις επιλέξιμες χώρες που σπουδάζουν στην Κοινότητα όσο και για σπουδαστές από την Κοινότητα οι οποίοι φοιτούν για ένα συγκεκριμένο διάστημα στις επιλέξιμες χώρες. Οι υποτροφίες δίνονται συνήθως για περίοδο από τρεις μήνες έως ένα έτος,
2. χορηγούνται υποτροφίες σε σπουδαστές που συμμετέχουν σε κοινά ευρωπαϊκά προγράμματα με συγκεκριμένο στόχο την προώθηση της κινητικότητας. Προτεραιότητα δίδεται σε εκείνους που συμμετέχουν σε προγράμματα στα πλαίσια των οποίων το πανεπιστήμιο προέλευσης αναγνωρίζει πλήρως την περίοδο φοίτησης στο εξωτερικό,
3. χορηγούνται υποτροφίες σε πανεπιστημιακό διδακτικό ή διοικητικό προσωπικό ή σε εκπαιδευτές από επιχειρήσεις της Κοινότητας, προς άσκηση διδακτικού ή επιμορφωτικού έργου, για περιόδους από μία εβδομάδα έως ένα έτος σε επιλέξιμες χώρες και αντιστρόφως,
4. χορηγούνται υποτροφίες σε πανεπιστημιακό διδακτικό ή διοικητικό προσωπικό στις επιλέξιμες χώρες πρόκειμένου να παρακολουθήσουν μαθήματα επιμόρφωσης και ενημέρωσης στην Κοινότητα,
5. χορηγείται ενίσχυση σε καθηγητές, εκπαιδευτές, σπουδαστές και πτυχιούχους από επιλέξιμες χώρες κατά το διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ αποφοίτησης τους και της πρώτης απασχόλησής τους, προκειμένου να πραγματοποιήσουν πρακτική εξάσκηση σε εταιρείες της Κοινότητας και αντιστρόφως.

Η Κοινότητα παρέχει επίσης, εκτός των πλαισίων των κοινών ευρωπαϊκών προγραμμάτων, ενισχύσεις για ατομικές υποτροφίες σε καθηγητές, επιμορφωτές, διοικητικό προσωπικό πανεπιστήμιο, ανώτερα στελέχη υπουργείων, αρμόδιους εκπαιδευτικού προγραμματισμού και άλλο ειδικευμένο εκπαιδευτικό προσωπικό για τις ακόλουθες δραστηριότητες:

1. σύντομες επισκέψεις μιας εβδομάδας έως δύο μηνών σε κράτος μέλος ή επιλέξιμη χώρα με στόχο την κατάρτιση κοινών ευρωπαϊκών προγραμμάτων, την προετοιμασία διδακτικού υλικού, τη συγκέντρωση και τη διάδοση πληροφοριών, την ανταλλαγή εμπειρογνωμοσύνης και την περαιτέρω αμοιβαία κατανόηση των οικείων συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και κατάρτισης,
2. διδακτικό ή εκπαιδευτικό έργο σε πανεπιστήμια της Κοινότητας και των επιλέξιμων χωρών για περιόδους μιας εβδομάδας έως ενός έτους,
3. τοποθετήσεις σε θέσεις ασκουμένου σε επιχειρήσεις ή εκπαιδευτικές αρχές της Κοινότητας και των επιλέξιμων κρατών για περιόδους ενός μηνός έως ενός έτους,
4. επιμόρφωση και ενημέρωση πανεπιστημιακού προσωπικού από επιλέξιμες χώρες στην Κοινότητα για περιόδους μιας εβδομάδας έως ενός έτους.

Χορηγούνται υποτροφίες προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα σε επιλέξιμες χώρες να συμμετάσχουν στις δραστηριότητες ευρωπαϊκών ενώσεων, ιδίως πανεπιστημιακών καθώς χορηγείται ενίσχυση για τη διευκόλυνση δημοσιεύσεων και άλλων ενημερωτικών δραστηριοτήτων που έχουν άμεση σχέση με την ανάπτυξη και αναγέννηση των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις επιλέξιμες χώρες.

Επιπλέον χορηγείται ενίσχυση για δραστηριότητες (ιδιαίτερα για τεχνική βοήθεια, κατάρτιση, σεμινάρια και μελέτες) που αποσκοπούν στην προώθηση της μεταρρύθμισης και της ανάπτυξης των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και κατάρτισης στις επιλέξιμες χώρες, και αφορούν ειδικότερα τη διάδοση των αποτελεσμάτων και της πείρας που αποκτήθηκε από τα κοινά ευρωπαϊκά προγράμματα. Τέλος χορηγούνται ενδεχομένως περιορισμένες ενισχύσεις για προγράμματα νεολαίας και ανταλλαγής νέων και οργανωτών νεολαίας μεταξύ μελών και επιλέξιμων χωρών.⁶

3.5.1 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΣΩΚΡΑΤΗΣ"

Το ονομαζόμενο ως « πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ », θεσπίστηκε για την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 1995 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1999. Αρχίζει να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1995.

Το παρόν πρόγραμμα προορίζεται να συμβάλει στην ανάπτυξη εκπαίδευσης και κατάρτισης υψηλού επιπέδου και ενός ανοικτού ευρωπαϊκού χώρου συνεργασίας σε θέματα εκπαίδευσης.

Το παρόν πρόγραμμα περιλαμβάνει τους ακόλουθους δύο τομείς δράσεων:

- Στη τριτοβάθμια εκπαίδευση (Erasmus),
- Στη σχολική εκπαίδευση (Comenius),

Στόχοι του Προγράμματος "ΣΩΚΡΑΤΗΣ"

Το παρόν πρόγραμμα ευθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της παιδείας. Υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση τους, σεβόμενο ταυτόχρονα πλήρως την αρμοδιότητα τους για το περιεχόμενο της διδασκαλίας και την οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς και την πολιτιστική και γλωσσική τους πολυμορφία. Για το σκοπό αυτό και προκειμένου να συμβάλει στην ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου, περιλαμβάνει τους ακόλουθους ειδικούς στόχους:

- ❖ ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης στις σπουδές όλων των επιπέδων ώστε να παγιωθεί το πνεύμα του ευρωπαϊκού πολίτη με βάση την πολιτιστική κληρονομιά των κρατών μελών
- ❖ προώθηση της ποσοτικής και ποιοτικής βελτίωσης της γνώσης των γλωσσών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως των ολιγότερο διαδεδομένων και των ολιγότερο διδασκομένων γλωσσών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να ενισχυθεί η κατανόηση και η αλληλεγγύη μεταξύ των λαών που απαρτίζουν την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και να προωθηθεί η διαπολιτιστική διάσταση της διδασκαλίας
- ❖ προώθηση, στα κράτη μέλη, της ευρείας και εντατικής συνεργασίας μεταξύ ιδρυμάτων όλων των επιπέδων διδασκαλίας, ώστε να αξιοποιείται το πνευματικό και παιδαγωγικό δυναμικό τους

- ❖ *ευθάρρυνση της κινητικότητας των διδασκόντων, προκειμένου να δοθεί η ευρωπαϊκή διάσταση στις σπουδές και να υπάρξει συμβολή στην ποιοτική βελτίωση των γνώσεων τους*
- ❖ *ευθάρρυνση της κινητικότητας των σπουδαστών, με το να τους επιτρέπεται να πραγματοποιούν ένα μέρος των σπουδών τους σε άλλο κράτος μέλος, προκειμένου να εδραιωθεί η ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση*
- ❖ *ευθάρρυνση των σχέσεων μεταξύ μαθητών στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με παράλληλη προώθηση της ευρωπαϊκής διάστασης στην παιδεία τους*
- ❖ *ευθάρρυνση της ακαδημαϊκής αναγνώρισης των διπλωμάτων, των περιόδων σπουδών και απόκτησης άλλων προσόντων, με σκοπό τη διευκόλυνση της ανάπτυξης ενός ανοικτού ευρωπαϊκού χώρου συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης*
- ❖ *ευθάρρυνση της ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του παρόντος προγράμματος*
- ❖ *προώθηση των ανταλλαγών πληροφοριών και εμπειριών, ώστε η ποικιλία και οι ιδιομορφίες των εκπαιδευτικών συστημάτων στα κράτη μέλη να καταστούν πηγές εμπλουτισμού και αμοιβαίας ευθάρρυνσης.⁷*

3.5.1.1 Ο πρώτος τομέας στην Τριτοβάθμιας Εκπαίδευση (Erasmus)

Οι πόροι που θα αναληφθούν στα πλαίσια του Erasmus δεν είναι λιγότεροι του 55% του συνολικού ποσού που θα διατεθεί για το πρόγραμμα Σωκράτης ώστε να υπάρξει μια προώθηση της ευρωπαϊκής διάστασης στα πανεπιστήμια.

Η Κοινότητα, βασιζόμενη στην εμπειρία από την εφαρμογή των προγραμμάτων Erasmus και Lingua, θα ευθαρρύνει τη διεθνική συνεργασία μεταξύ των πανεπιστημίων, και ιδίως την ανάπτυξη διαπανεπιστημιακών προγραμμάτων συνεργασίας (ΔΠΣ), με στόχο την προοδευτική ενδυνάμωση της ευρωπαϊκής διάστασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η Κοινότητα θα μπορεί να χορηγεί οικονομική ενίσχυση στα μέτρα που θεσπίζονται για τις ακόλουθες δραστηριότητες στα πλαίσια των ΔΠΣ:

- ❖ στη κινητικότητα των σπουδαστών, με σκοπό να δοθεί στους σπουδαστές πανεπιστημίου η δυνατότητα να πραγματοποιούν σε άλλο κράτος μέλος μια περίοδο σπουδών, ενδεχομένως συνοδευόμενη από πρακτική εξάσκηση, πλήρως αναγνωρισμένη, ως αναπόσπαστο μέρος του διπλώματός τους ή των ακαδημαϊκών τους προσόντων·
- ❖ στη προώθηση του συστήματος ECTS (μονάδες κατοχύρωσης μαθημάτων), χωρίς να θίγονται τα τυχόν υπάρχοντα παρόμοια συστήματα·
- ❖ στη ανάπτυξη από κοινού προγραμμάτων τριτοβάθμιων σπουδών αρχικού προχωρημένου επιπέδου, με σκοπό τη διευκόλυνση της ακαδημαϊκής αναγνώρισης και τη συμβολή, μέσω ανταλλαγής εμπειριών, στη διαδικασία καινοτομίας και βελτίωσης της ποιότητας της εκπαίδευσης σε κοινοτική κλίμακα·
- ❖ στη κινητικότητα διδασκόντων για την παροχή μαθημάτων που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του προγράμματος σπουδών σε άλλα κράτη μέλη·
- ❖ στα εντατικά προγράμματα διδασκαλίας μικρής διάρκειας, συμπεριλαμβανομένων των θερινών μαθημάτων, που απευθύνονται σε σπουδαστές προερχόμενους από διάφορα κράτη μέλη, και ιδίως στους τομείς σπουδών για τους οποίους δεν ενδείκνυται μακροχρόνια διαμονή στο εξωτερικό.

Έπειτα η Κοινότητα ευθαρρύνει τα πανεπιστήμια να αναπτύξουν διεθνικές δραστηριότητες που αποβλέπουν στην εισαγωγή ευρωπαϊκής διάστασης σε όλους τους τομείς σπουδών υπέρ του συνόλου του σπουδαστικού πληθυσμού. Μπορεί να χορηγείται κοινοτική ενίσχυση στις ακόλουθες δραστηριότητες:

- ❖ εισαγωγή στα προγράμματα σπουδών, υλικού που συμβάλλει στην κατανόηση των πολιτισμικών, καλλιτεχνικών, πολιτικών, οικονομικών ή κοινωνικών χαρακτηριστικών των άλλων κρατών μελών, καθώς και στοιχείων σχετικά με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, ιδίως μέσω της δημιουργίας πολυκλαδικών ή διακλαδικών κύκλων μαθημάτων
- ❖ εκμάθηση των γλωσσών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως των λιγότερο διαδεδομένων και των λιγότερο διδασκομένων γλωσσών, ως αναπόσπαστο μέρος των σπουδών, καθώς και χρήση των νέων εκπαιδευτικών τεχνολογιών
- ❖ εισαγωγή υλικού, όπως αυτό που περιγράφεται στο στοιχείο, με χρησιμοποίηση των μέσων της εξ αποστάσεως εκπαίδευση.⁸

3.5.1.2 Δεύτερος τομέας στη σχολική εκπαίδευση (Comenius)

Στα πλαίσια του "COMENIUS" υπάρχουν δράσεις που στηρίζονται στην πείρα που έχει αποκτηθεί από την εφαρμογή του προγράμματος *Lingua*, καθώς και στα κείμενα που ενέκριναν το Συμβούλιο και οι υπουργοί Παιδείας, συνελθόντες στα πλαίσια του Συμβουλίου, όσον αφορά την κοινοτική συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης, στην οποία συμπεριλαμβάνονται τα πρότυπα σχέδια που εφαρμόζονται στον τομέα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τη σχολική φοίτηση των παιδιών των διακινούμενων εργαζομένων, καθώς και των παιδιών των προσώπων που ασκούν πλανόδια επαγγέλματα, των ταξιδιωτών και των τοιγγάνων, και την ανταλλαγή διδασκόντων.

Οι πόροι που θα αναληφθούν στα πλαίσια της σχολικής εκπαίδευσης δεν θα είναι λιγότεροι από το 10% του συνολικού ποσού που θα διατεθεί για το πρόγραμμα Σωκράτης.

Η Κοινότητα ευθαρρύνει τη δημιουργία πολυμερών συμπράξεων μεταξύ των σχολικών ιδρυμάτων, οι οποίες θα συσταθούν σύμφωνα με ένα ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό πρόγραμμα (Ε.Ε.Π.).

Πολυμερής σύμπραξη είναι η συνένωση τριών τουλάχιστον ιδρυμάτων, προερχόμενων από τρία κράτη μέλη, της οποίας το συντονισμό εξασφαλίζει ένα από τα ιδρύματα αυτά ή ένας συνδεδεμένος εκπαιδευτικός φορέας. Η σύμπραξη μπορεί ενδεχομένως να είναι διμερής, εφόσον ο σκοπός της είναι κυρίως η προώθηση της γνώσης των γλωσσών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως των λιγότερο διαδεδομένων και των λιγότερο διδασκόμενων.

Ένα Ε.Ε.Π. αποσκοπεί στην ανάπτυξη ενός ή περισσότερων θεμάτων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος μέσω ενός συνόλου εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και μεθόδων ολοκληρωμένων στη ζωή των ιδρυμάτων.

Οι ολοκληρωμένες δραστηριότητες και μέθοδοι μπορούν, ιδίως, να περιλαμβάνουν :

- ❖ τη συμμετοχή μαθητών σε σχέδια, ει δυνατόν, πολυκλαδικού χαρακτήρα,
- ❖ την εκμάθηση και τη βελτίωση της γνώσης των γλωσσών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- ❖ την κινητικότητα μαθητών, ιδίως εκείνων των σχολείων που συμμετέχουν σε συμπράξεις με σκοπό τη βελτίωση της γνώσης γλωσσών. Οι μαθητές των προσχολικών ιδρυμάτων αποκλείονται από αυτό το είδος σχεδίων,

- ❖ την ανταλλαγή διδακτικού υλικού, την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών σχετικά με τις καινοτόμες παιδαγωγικές μεθόδους,
- ❖ τη χρησιμοποίηση των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένων των δυνατοτήτων που προσφέρει η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, με σκοπό ιδίως τη διάδοση ΤΣΥΝ αποτελεσμάτων και των εμπειριών των συμπράξεων προς όφελος άλλων σχολείων που δεν συμμετέχουν στα σχέδια.
- ❖ Θα μπορούν να χορηγούνται, επί περιορισμένο χρονικό διάστημα, οικονομικές ενισχύσεις για τη χρηματοδότηση των Ε.Ε.Π. Οι ενισχύσεις αυτές θα παρέχονται για περίοδο τριών ετών κατ' ανώτερο όριο σε μια πρώτη φάση, με την επιφύλαξη ενός περιοδικού ελέγχου των εκτελούμενων σχεδίων.

Για τη χορήγηση κοινοτικής ενίσχυσης, θα δίδεται προτεραιότητα στα σχέδια που έχουν ως θέματα ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος:

- ❖ την ευρωπαϊκή διάσταση εν γένει, καθώς και άλλα θέματα που αφορούν την πολιτιστική κληρονομιά, την προστασία του περιβάλλοντος, την καλλιτεχνική εκπαίδευση και την προώθηση της επιστήμης και της τεχνολογίας,
 - ❖ στοιχεία που αποσκοπούν στην προώθηση της ισότητας των ευκαιριών μεταξύ αγοριών και κοριτσιών στην εκπαίδευση και την κατάρτιση,
 - ❖ στοιχεία που αποσκοπούν στην βελτίωση της σχολικής επιτυχίας όλων των μαθητών,
 - ❖ στοιχεία που αποσκοπούν στην ικανοποίηση των απαιτήσεων των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και δυνατότητες.
- Σε περίπτωση που πολλά σχέδια πληρούν τις ίδιες απαιτήσεις επιλογής, θα προτιμούνται τα σχέδια που περιλαμβάνουν σχολικά ιδρύματα τα οποία δεν έχουν συμμετάσχει ακόμη σε κοινοτικές δραστηριότητες. .

Θα μπορούν να χορηγούνται οικονομικές ενισχύσεις στα διεθνικά σχέδια που αποσκοπούν:

- ❖ στην προαγωγή της πληρέστερης δυνατής συμμετοχής στις σχολικές δραστηριότητες και της ισότητας ευκαιριών των παιδιών των διακινούμενων εργαζομένων, καθώς και των παιδιών των προσώπων που ασκούν πλανόδια επαγγέλματα, των ταξιδιωτών και των τσιγγάνων,
- ❖ στη βελτίωση της σχολικής φοίτησης και της ποιότητας της εκπαίδευσης που τους παρέχεται,

- ❖ στην κάλυψη των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και δυνατοτήτων τους,
- ❖ στην προώθηση των δράσεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης που απευθύνεται σε όλους τους μαθητές.

Τα σχέδια αυτά θα μπορούν ιδίως να περιλαμβάνουν:

- ❖ την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών, κυρίως όσον αφορά τις πτυχές που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο,
- ❖ την εκπόνηση κατάλληλων μαθημάτων και παιδαγωγικού υλικού,
- ❖ την εισαγωγή διαπολιτισμικών παιδαγωγικών πρακτικών.⁹

3.5.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ " ΛΕΟΝΑΡΔΟ ΔΑ ΒΙΝΤΣΙ "

Η παρούσα απόφαση θεσπίζει πρόγραμμα δράσης σχετικά με την εφαρμογή κοινοτικής πολιτικής για την επαγγελματική κατάρτιση η οποία στηρίζει και συμπληρώνει τις δράσεις των κρατών μελών, σεβόμενη πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών μελών για το περιεχόμενο και την οργάνωση της επαγγελματικής κατάρτισης, αποκλειόμενης κάθε εναρμόνισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών.

Το πρόγραμμα δράσης καλείται πρόγραμμα «Leonardo da Vinci» και εφαρμόζεται για την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 1995 έως 31 Δεκεμβρίου 1999.

Σεβόμενη τις ιδιαιτερότητες του θεσμικού, νομοθετικού ή συμβατικού πλαισίου που χαρακτηρίζουν κάθε κράτος μέλος, η δράση της Κοινότητας βασίζεται σε κοινό πλαίσιο στόχων για την εφαρμογή του παρόντος προγράμματος, το οποίο αποσκοπεί στη στήριξη και συμπλήρωση των πρωτοβουλιών των κρατών μελών στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης.

Στόχος του προγράμματος Leonardo Da Vinci

- Ο κύριος στόχος συμβάλλει στην υλοποίηση των ακόλουθων στόχων:
- ❖ να βελτιωθεί η ποιότητα και η ικανότητα καινοτομίας των συστημάτων και των μηχανισμών επαγγελματικής κατάρτισης στα κράτη μέλη
 - ❖ να αναπτυχθεί η ευρωπαϊκή διάσταση στην επαγγελματική κατάρτιση και τον επαγγελματικό προσανατολισμό
 - ❖ να προωθηθεί η κατάρτιση σε όλη τη διάρκεια της ζωής, ώστε να ευνοείται η διαρκής προσαρμογή των ικανοτήτων που να καλύπτει τις ανάγκες των εργαζομένων και των επιχειρήσεων, να συμβάλλει στη μείωση της ανεργίας και να διευκολύνει την αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητας
 - ❖ να δίνεται η δυνατότητα σε όλους τους νέους της Κοινότητας που το επιθυμούν να ακολουθήσουν ένα ή, εάν είναι δυνατό, δύο ή περισσότερα έτη αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης που θα προ-

στίθενται στην υποχρεωτική πλήρη σχολική τους φοίτηση και θα οδηγούν στην απόκτηση επαγγελματικών προσόντων αναγνωρισμένων από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους στο οποίο αποκτώνται.

- ❖ να ευθαρρυνθούν ειδικά μέτρα επαγγελματικής κατάρτισης υπέρ των ενηλίκων που δεν έχουν επαρκή επαγγελματικά προσόντα, και ιδίως των ενηλίκων που δεν έχουν λάβει επαρκή εκπαίδευση
- ❖ να βελτιωθεί το καθεστώς και η ελκυστικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και να ευνοηθεί μια ισοτιμία κύρους μεταξύ ακαδημαϊκών πτυχίων και επαγγελματικών προσόντων
- ❖ να προωθηθεί η επαγγελματική κατάρτιση των νέων και η προετοιμασία τους για τη ζωή του ενήλικου και την επαγγελματική ζωή, εν όψει των απαιτήσεων της κοινωνίας και των τεχνολογικών αλλαγών
- ❖ να ευθαρρυνθούν ειδικές δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης υπέρ των νέων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση χωρίς επαρκή κατάρτιση, και ειδικότερα εκείνων που εγκαταλείπουν το σχολικό σύστημα χωρίς να έχουν καταρτιστεί επαρκώς.
- ❖ να προωθηθεί η ισότητα πρόσβασης στην αρχική και συνεχή επαγγελματική κατάρτιση των ατόμων που βρίσκονται, σε μειονεκτική θέση, για παράδειγμα λόγω κοινωνικοοικονομικών, γεωγραφικών ή εθνοτικών παραγόντων ή λόγω σωματικών ή πνευματικών αναπηριών πρέπει να ληφθεί ειδική μέριμνα για τα πρόσωπα που εκτίθενται σε διάφορους κινδύνους οι οποίοι ενδέχεται να προκαλέσουν τον κοινωνικό και οικονομικό τους αποκλεισμό
- ❖ να προσανατολιστούν οι πολιτικές επαγγελματικής κατάρτισης έτσι ώστε κάθε εργαζόμενος της Κοινότητας να μπορεί να έχει πρόσβαση στη συνεχή επαγγελματική κατάρτιση χωρίς καμιά μορφή διάκρισης σε όλη τη διάρκεια της επαγγελματικής του ζωής.
- ❖ να προαχθεί η ισότητα των ευκαιριών των γυναικών και των ανδρών για την πρόσβαση και την πραγματική συμμετοχή τους στην επαγγελματική κατάρτιση, κυρίως για να τους ανοιχθούν νέα επαγγελματικά πεδία και για να ευνοείται η επιστροφή στην επαγγελματική δραστηριότητα μετά από μια διακοπή.
- ❖ να προαχθεί η ισότητα των ευκαιριών των διακινούμενων εργαζομένων των παιδιών τους και των ατόμων που πάσχουν από αναπηρίες, για την πρόσβαση και την πραγματική συμμετοχή τους στην επαγγελματική κατάρτιση.

- ❖ να προωθηθεί η συνεργασία όσον αφορά τις απαιτήσεις στον τομέα των ικανοτήτων και των αναγκών κατάρτισης και
- ❖ να ευθαρρυνθεί η απόκτηση και η διαφάνεια των προσόντων και η κατανόηση των καίριας σημασίας ικανοτήτων που είναι προσαρμοσμένες στην τεχνολογική ανάπτυξη, στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, συμπεριλαμβανομένης της ελεύθερης κυκλοφορίας αγαθών, υπηρεσιών, προσώπων και κεφαλαίων.¹⁰

3.5.3 ΠΡΟΤΓΡΑΜΜΑ " ΤΕΜΠΥΣ ΙΙ "

Το Tempus ΙΙ είναι η δεύτερη φάση του διευρωπαϊκού προγράμματος της συνεργασίας στο τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης .

Το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχοντας υπόψη:

- ♦ τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 235,
- ♦ την πρόταση της Επιτροπής,
- ♦ την γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,
- ♦ την γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής,

Εκτιμώντας το Συμβούλιο εξέδωσε στις 18 Δεκεμβρίου 1989 τον κανονισμό (Ε.Ο.Κ.) αριθ. 3906/89 σχετικά με την οικονομική ενίσχυση στη Δημοκρατία της Ουγγαρίας και τη Λαϊκή Δημοκρατία της Πολωνίας, ο οποίος προβλέπει υποστήριξη της οικονομικής και κοινωνικής μεταρρύθμισης στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης σε τομείς στους οποίους περιλαμβάνεται η κατάρτιση .

Η εμπειρία που αποκτήθηκε από τη διαχείριση του προγράμματος Phare σχετικά με τη βοήθεια στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη δείχνει την ανάγκη να προσαρμοστούν και να διαφοροποιηθούν περαιτέρω οι μορφές ενίσχυσης, σύμφωνα με τις εθνικές ανάγκες και προτεραιότητες για μεταρρυθμίσεις των σχετικών συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και της δομής των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και να υιοθετηθεί, όπου είναι δυνατό, μια πολυετής προσέγγιση όσον αφορά τον προγραμματισμό της ενίσχυσης .

Το πρόγραμμα Tempus αποτελεί το πλαίσιο της συνεργασίας στον τομέα εκπαίδευσης και κατάρτισης, η συνεργασία στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ενισχύει και βαθαίνει ολόκληρο το πλέγμα των σχέσεων μεταξύ των διαφόρων λαών της Ευρώπης, αναδεικνύει τις κοινές πολιτιστικές αξίες, επιτρέπει τη γόνιμη ανταλλαγή ιδεών και διευκολύνει τις πολυεθνικές δραστηριότητες στον επιστημονικό, πολιτιστικό, κοινωνικοοικονομικό, καλλιτεχνικό και εμπορικό τομέα.

Η εμπειρία και οι γνώσεις που έχουν αποκτηθεί στην Κοινότητα ιδίως στον τομέα της διαπανεπιστημιακής συνεργασίας, της ανταλλαγής φοιτητών και της συνεργασίας μεταξύ βιομηχανίας και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, έχουν αξιοποιηθεί για την ανάπτυξη της συνεργασίας και της κινητικότητας μεταξύ της Κοινότητας και των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και για

την ανάπτυξη αμοιβαίως επωφελών επαφών στον τομέα εκπαίδευσης και κατάρτισης

Η Διάρκεια του *Tempus II* στην δεύτερη φάση του διευρωπαϊκού προγράμματος στον τομέα των πανεπιστημιακών σπουδών, που αποκαλείται στο εξής «*Tempus II*», εγκρίνεται με την παρούσα απόφαση για μια τετραετία από 1ης Ιουλίου 1994.

Στόχοι του προγράμματος *TEMPUS II*

Το *Tempus II* αποσκοπεί να προωθήσει, ως μέρος των γενικότερων σκοπών και κατευθυντηρίων γραμμών των προγραμμάτων *Phare* και *Tacis* στα πλαίσια της οικονομικής και κοινωνικής μεταρρύθμισης, την ανάπτυξη των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις επιλέξιμες χώρες, μέσω της κατά το δυνατόν ισόρροπης συνεργασίας, με εταίρους από όλα τα κράτη μέλη της Κοινότητας. Ειδικότερα, το *Tempus II* επιδιώκει να βοηθήσει τα συστήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις επιλέξιμες χώρες να ασχοληθούν ιδιαίτερα:

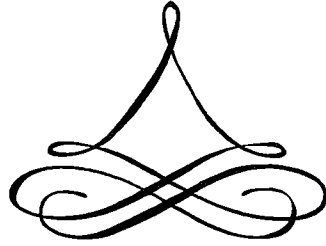
- ❖ με θέματα ανάπτυξης και αναδιάρθρωσης των αναλυτικών προγραμμάτων σε τομείς προτεραιότητας,
- ❖ με τη μεταρρύθμιση των δομών και της διοίκησης των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης,
- ❖ με την ανάπτυξη της κατάρτισης σε τομείς ειδικών προσόντων ώστε να καλυφθούν συγκεκριμένες ανάγκες για γνώσεις ανώτερου επιπέδου κατά τη διάρκεια της οικονομικής μεταρρύθμισης, ειδικότερα μέσω βελτιωμένων και διευρυνόμενων δεσμών με τη βιομηχανία.

Κατά την υλοποίηση των στόχων του προγράμματος *Tempus II*, η Επιτροπή θα μεριμνήσει ώστε να τηρηθεί η γενική πολιτική της Κοινότητας όσον αφορά την ισότητα των ευκαιριών μεταξύ ανδρών γυναικών. Το ίδιο ισχύει και για τις μειονεκτούσες ομάδες όπως τα άτομα με ειδικές ανάγκες.¹¹

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. [www.google/κοινωνική πολιτική /ταξικός διαχωρισμός και εκπαίδευση](http://www.google/κοινωνική_πολιτική_ταξικός_διαχωρισμός_και_εκπαίδευση)
,Μάνος Δημήτρης
2. *Μάρδας Δ. Γεώργιος, Κοινωνική Πολιτική Εκπαίδευση και Οικονομία*
,Αθήνα, 2000, σελ 149-150
3. *Μάρδας Δ. Γεώργιος, ό.π. 2, σελ 164-166*
4. *Μάρδας Δ. Γεώργιος, ό.π. 3, σελ 150-153*
5. *Γετιμής Π – Τράβαρη Δ. ,Κοινωνικό Κράτος και Κοινωνική Πολιτική –*
Η σύγχρονη Προβληματική *,Αθήνα, 1993, σελ 389-390*
6. *Δασκαλάκης Δημήτριος, Η Προβληματική της Κρατικής πολιτικής για*
την Επαγγελματική Κατάρτιση και Επιμόρφωση, Αθήνα, 1989, σελ 121-
123
7. *Δασκαλάκης Δημήτριος, ό.π. 6, σελ 38-41*
8. *Δασκαλάκης Δημήτριος, ό.π. 7, σελ 47-50*
9. *Δασκαλάκης Δημήτριος, ό.π. 8, σελ 51-55*
10. *Δασκαλάκης Δημήτριος, ό.π. 9, σελ 68-71*
11. *Δασκαλάκης Δημήτριος, ό.π. 10, σελ 111-117*

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Έχοντας παραθέσει και αναλύσει όλα τα παραπάνω στοιχεία που εμπεριέχει η κοινωνική πολιτική στην εκπαίδευση, στηριζόμενη σε στοιχεία που αντλήσαμε από πηγές διάφορων συγγραμμάτων που ασχολούνται με την κοινωνική πολιτική γίνεται εύκολα αντιληπτό σε κάθε αναγνώστη της εργασίας μας ό,τι η κοινωνική πολιτική είναι ένας ευρύτερος όρος, ο οποίος εφαρμόζεται σε πολλούς τομείς και συμβάλλει κατά μείζονα λόγο στην κοινωνική ανάπτυξη.

Αδιαφιλονίκητο είναι το γεγονός ότι τα γενεσιουργά αίτια της κοινωνικής πολιτικής προέκυψαν από τις ανάγκες των ασθενέστερων οικονομικά τάξεων, τις οποίες, η κοινωνική πολιτική μελετά σύμφωνα με τα κοινωνικά μέτρα, με διατάξεις και κανόνες ώστε να θέσει σε κίνηση τη διαδικασία της κοινωνικής ανάπτυξης μέσα από την ελεύθερη ανάπτυξη του ατόμου.

Ειδικότερα η κοινωνική πολιτική στην εκπαίδευση σύμφωνα με τα ελληνικά δεδομένα εφαρμόζεται αλλά δεν είναι επαρκείς, ιδιαίτερα συγκρινόμενη με τα ευρωπαϊκά δεδομένα. Δείγματα κοινωνικής εκπαίδευσης εφαρμόζονται τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στις τρεις βαθμίδες της εκπαίδευσης δείγμα κοινωνικής εκπαίδευσης παρέχεται τόσο από τα τεχνολογικά μέσα, για την ανάπτυξη του μορφωτικού και βιοτικού επιπέδου του ατόμου, όσο και με το γραφικό υλικό.

Εν κατακλείδι, η κοινωνική πολιτική στην εκπαίδευση υστερεί στη πρακτικό επίπεδο παρότι θεωρητικά υπάρχουν θεμελιωμένες αξίες, μέτρα και στόχοι που αποσκοπούν στην ποιοτική ανάπτυξη της. Θέματα όπως η απασχόληση, η ανεργία, η κατάρτιση, η δια βίου εκπαίδευση, τα ευρωπαϊκά προγράμματα που αποτελούν τον κορμό της κοινωνικής εκπαίδευσης παρότι επιδιώκουν την προστασία των κατώτερων

κοινωνικών τάξεων με σκοπό την ανάπτυξη τους μέσω της μορφωτικής παρεχόμενης εκπαίδευσης, ουσιαστικά, δεν είναι επαρκείς.

Ο προβληματισμός που απορρέει από τα παραπάνω συμπεράσματα είναι:

Ποτέ τελικά η Ελλάδα θα εντάξει την κοινωνική πολιτική ως ουσιαστική πολιτική σε φλέγοντα θέματα όπως η εκπαίδευση μιμούμενη πολλές χώρες της Ευρώπης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βαρδακούλας Γ.,(1980), Κοινωνική Πολιτική , Αθήνα ,Παπαζησης
- Τραβάρης Δ-Γετίμης Π.,(1993), Κοινωνικό Κράτος και Κοινωνική Πολιτική – Η Σύγχρονη Προβληματική , Αθήνα ,Θεμέλιο
- Ζαλαμάνκα Β.,(1985), Δημόσιος Τομέας και Κοινωνική Πολιτική ,Αθήνα-Κομοτηνή , Σάκκουλας
- Ζασκαλάκης Δ.,(1989), Η Προβληματική της Κρατικής Πολιτικής Επαγγελματική Κατάρτιση και Επιμόρφωση , Αθήνα ,Λύχνος
- Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών., (1996), Η Ανάπτυξη της Ελλάδας στο Παρελθόν, Παρόν και Προτάσεις Πολιτικής , Αθήνα ,Έξαντας
- Κυριόπουλος Γ.,(1990), Επίκαιρα και Διαχρονικά Κείμενα για την Υγεία και την Κοινωνική Πολιτική ,Αθήνα ,Θεμέλιο
- Κυριόπουλος Γ.,(1996) Η Πολιτική Υγεία στην Ελλάδα, Αθήνα, Θεμέλιο
- Πετμεζίδου –Τσουλάβη Μ.,(1992) Κοινωνικές Ανισότητες και Κοινωνική Πολιτική, Αθήνα, Έξαντας